

Nu bygger vi ut Sverige!

– En dialogkonferens om hur Sverige
ska kunna ta emot fler människor på flykt

Välkommen!

Bakgrund – regeringens beslut om en mer restriktiv flyktingpolitik

1. Miljöpartiets politik och parlamentariska strategi för migrationsfrågor

Bakgrund

Den migrationspolitiska överenskommelsen 2010-2014

Politisk nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

2. Från nyanländ till etablerad: statens ansvar

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

3. Från nyanländ till etablerad: landstingens ansvar

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

4. Från nyanländ till etablerad: kommunernas ansvar

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

5. Ankomstkommunernas möjligheter och särskilda utmaningar

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Diskussionsfrågor

6. Jobb och utbildning

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

7. Bostäder

Nulägesbeskrivning

Regeringens politik på området

Miljöpartiets politik på området

Diskussionsfrågor

8. Skola

[Nulägesbeskrivning](#)

[Regeringens politik på området](#)

[Miljöpartiets politik på området](#)

[Diskussionsfrågor](#)

[9. Landsbygdens möjligheter och särskilda utmaningar](#)

[Nulägesbeskrivning](#)

[Regeringens politik på området](#)

[Miljöpartiets politik på området](#)

[Diskussionsfrågor](#)

[10. Antirasism och social sammanhållning](#)

[Nulägesbeskrivning](#)

[Regeringens politik på området](#)

[Miljöpartiets politik på områden](#)

[Diskussionsfrågor](#)

[Bilaga 1. Regeringens nya förslag i migrationspolitiken](#)

[Regeringens överenskommelse](#)

[Fotnoter](#)

Välkommen!

Varmt välkommen till Miljöpartiet de grönas dialogkonferens *Nu bygger vi ut Sverige!* Konferensen är en del i arbetet med att skapa en gemensam politisk plattform – Miljöpartiets svar på hur Sverige ska kunna ta emot fler människor på flykt.

Under förra året kom historiskt många asylsökande till Sverige. Kommuner, landsting och civilsamhället har gjort en fantastisk insats för att ta emot dessa människor. Många svenskar har lagt ner enormt mycket tid och engagemang för att ge alla en bra start i Sverige. I november enades regeringen om att tillfälligt införa restriktiva regler för det svenska flyktingmottagandet. Regeringens skäl till detta var att det svenska mottagandesystemet, som det är utformat i dag, har haft svårt att hantera de många människor som sökt asyl i Sverige och EU:s länder har inte förmått att ta gemensamt ansvar.

Regeringens politik har väckt kraftfulla reaktioner i Miljöpartiet. Många medlemmar har efterfrågat utökade möjligheter till dialog och inflytande med anledning av detta. Därför samlas vi den 27 februari på tre platser i landet: Malmö, Västerås och Härnösand. Vi som samlas representerar alla delar och nivåer av partiet.

Målet med konferensen är att skapa kraft i vårt gemensamma arbete för ett bättre – och utökat – system för mottagande av de människor som flyr till Sverige. På så vis kan vi få stöd för att den treåriga tillfälliga migrationslagstiftningen så snabbt som möjligt ska kunna upphävas, och att Sverige ska återgå till en mer human migrationspolitik. Miljöpartiet kommer inte att sitta stilla i väntan på att lagen avskaffas om tre år. Under dessa tre år ska Miljöpartiet i regering, riksdag, kommuner och landsting göra allt som står i vår makt för att förbättra situationen kontinuerligt, till exempel genom att verka för att delar av lagen ska kunna avskaffas i förtid.

Vid dagens slut ska vi tillsammans ha tagit fram konkreta politiska åtgärder för att ge fler människor bättre förutsättningar att etablera sig, få arbete eller utbildning och bostad så snabbt som möjligt. Utöver konkreta förslag kommer diskussionerna att ge vägledning i partiets framtida politiska vägval. Alla resultat från diskussionerna kommer under våren att bearbetas och hanteras i de politiska organ och på den nivå som är lämpligast. Det kan till exempel bli en del av en proposition till kongressen från partistyrelsen, ett medskick till budgetförhandlingarna från riksdagsgruppen, ett förslag till SKL-styrelsen från SKL-gruppen eller en reform som du kan driva i din egen hemkommun.

Underlaget som du nu läser är tänkt att vara utgångspunkten för det grupparbete som kommer att äga rum under dagen. Du kommer att behöva lägga ett par timmar på att läsa igenom och reflektera över materialet innan konferensen. Underlaget består dels av en del som beskriver nuläget, regeringens arbete och Miljöpartiets politik utöver det vi genomför i regering, dels av

frågeställningar som grupperna ska diskutera och leverera svar på. Materialet kan givetvis också användas för diskussioner i lokalavdelningarna eller för dig som enskild medlem som vill vara med och påverka.

Underlaget har tagits fram av Miljöpartiets riksdagskansli och tar upp de största utmaningarna som vi behöver möta för att Sverige ska kunna ta emot fler människor på flykt. Om du saknar några teman eller frågor kan du att komplettera med dessa i de diskussioner som sker i grupperna.

Bakgrund – regeringens beslut om en mer restriktiv flyktingpolitik

Världen upplever den värsta flyktingkatastrofen sedan andra världskriget. Det svenska mottagandesystemet, som det är utformat i dag, har haft svårt att hantera när dramatiskt många fler människor än väntat har tagit sig till Sverige för att söka asyl. Regeringen har krävt mer samarbete i EU. Att erbjuda en fristad för de människor som tvingats på flykt hade inte varit något problem för Europa om alla EU-länder hade hjälpts åt. Tyvärr har bara ett fåtal EU-länder tagit ansvar, däribland Sverige. Flera EU-länder har tvärtom infört eller planerar införa åtgärder som kan anses vara i strid med internationell rätt.

I oktober larmade Migrationsverket om att de inte längre klarade av att ge tak över huvudet till flyktingar. I november rapporterade Myndigheten för samhällsskydd och beredskap att socialtjänsten på flera platser inte klarade uppgiften kring ensamkommande flyktingbarn. Samma månad bedömde Polisen att säkerhetshoten mot samhället motiverade återinförandet av inre gränskontroll.

Detta är en situation som gör regeringsarbetet särskilt svårt. Flera partier i riksdagen har krävt inskränkningar i flyktingpolitiken långt bortom vad de internationella konventionerna tillåter, vilket Miljöpartiet aldrig kan acceptera. Miljöpartiets företrädare har fokuserat på hur systemen kan byggas om, att statens stöd till kommunerna ska öka, att förbättra förutsättningarna för civilsamhället att arbeta med mottagandet och att logistiken ska förbättras så att Sverige ska klara utmaningen.

Den överenskommelse som Miljöpartiet i regeringen gjort med Socialdemokraterna innebär flera åtgärder för att stärka kapaciteten och förbättra mottagandet. Men den innebär också en tillfälligt mer restriktiv migrationspolitik, mycket långt från den politik som Miljöpartiet hade genomfört om vi hade kunnat bestämma på egen hand.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna fattar alla regeringsbeslut gemensamt. Regeringspartierna är överens om att Sverige framöver ska återgå till den mer humana migrationspolitik som gällt

tidigare i Sverige. Därför är lagen om den mer restriktiva flyktingpolitiken bara tillfällig. Sveriges flyktingmottagande kommer troligtvis även under den tid den tillfälliga lagen gäller fortsätta att vara bland de absolut högsta i EU sett till vår befolkningsstorlek.

Att gå med på att införa en tillfälligt mer restriktiv flyktingpolitik var inget lätt beslut att ta. Både i partistyrelsen och i riksdagsgruppen har frågan ställts om det är rimligt för Miljöpartiet att göra detta i regering. En majoritet har ändå ställt sig bakom denna överenskommelse för att man inte kan se någon annan väg framåt som skulle göra flyktingpolitiken mer human.

Det finns i dag knappt 200 000 personer i det svenska asylsystemet som väntar på att få etablera sig i samhället. Samhället måste möta den växande befolkningens behov av bostäder, jobb och välfärd. Vi behöver förstärka bland annat socialtjänsten, skolan, barnomsorgen och delar av hälsovården. Samarbete och åtgärder som ska höja kapaciteten i mottagandet måste genomsyra politiken från lokal, till regional och till nationell nivå.

Det är nu viktigt att de partier som vill att Sverige framöver ska ha ett mer humant flyktingmottagande samarbetar och fokuserar på att höja kapaciteten inom mottagande och etablering. I detta arbete har Miljöpartiet ett särskilt ansvar och en nyckelroll.

För en sammanställning av regeringens beslut se [bilaga 1](#), Regeringens nya förslag i migrationspolitiken. Förslagen innebär att Sverige siktar på den miniminivå som den internationella rätten stadgar. Den tillfälliga lagen är giltig i tre år, och kommer följas upp efter två år.

1. Miljöpartiets politik och parlamentariska strategi för migrationsfrågor

Bakgrund

Global solidaritet och mänskliga rättigheter återfinns i samtliga gröna partiers idéprogram. Arbetet med att stärka mänskliga rättigheter, mångfald och öppenhet har genom vår historia varit en bärande grön idé. Miljöpartiets vision är en värld utan gränser där alla har möjlighet att flytta, men ingen tvingas fly, som vi uttrycker det i partiprogrammet. Denna vision har väglett oss, oavsett vilka vi samarbetat med, i vårt arbete för en öppen och human migrationspolitik.

Ett avgörande tillfälle i arbetet var när vi 2005 var en del av påskuppropet för en human flyktningpolitik och uppehållstillstånd till sjuka och svårt traumatiserade barn som fått beslut om avvisning. I förhandlingar med Socialdemokraterna drev vi då igenom en tillfällig asyllag som gav 17 000 personer möjlighet att börja sina liv i Sverige, främst barnfamiljer som i många fall levt här länge men som gömda utan rättigheter.

Tre år senare arbetade vi tillsammans med den borgerliga regeringen fram ett regelverk för arbetskraftsinvandring för människor från länder utanför EU. Det var en miljöpartist som 2009–2010 utredde cirkulär migration, det vill säga när människor migrerar fram och tillbaka mellan länder, för den borgerliga regeringen. Utredningen ledde fram till förslag som blev verklighet mandatperioden efter. Den mandatperioden kunde vi också förändra reglerna för arbetskraftsinvandring så att rättigheterna för utomeuropeiska arbetstagare stärks.

Den migrationspolitiska överenskommelsen 2010-2014

När Sverigedemokraterna kom in i riksdagen och alliansregeringen valde att sitta kvar i minoritet var det också Miljöpartiet som tog initiativ till ett samarbete med den dåvarande regeringen som kunde garantera politisk majoritet för en mer human migrations- och asylpolitik.

Vi såg då hur etablerade partier i länder som Danmark och Nederländerna hade anpassat sin egen retorik och politik när främlingsfientliga partier kom in i respektive parlament. Möjligen har syftet varit att göra de främlingsfientliga partierna överflödiga, men det har visat sig vara en dålig strategi. När pratet om migration som ett hot normaliseras leder det till att de främlingsfientliga partiernas världsbild legitimeras. De tillåts sätta den migrationspolitiska agendan och kan lägga fram ännu mer extrema förslag. Hela samhällsklimatet förråas och blir kallare.

Det är vår uppgift att motarbeta en sådan utveckling i Sverige. Inför samarbetet med alliansregeringen satte vi därför upp två mål. För det första ville vi genomföra konkreta och viktiga förändringar. Papperslösas rätt till sjukvård och skolgång, familjers rätt att kunna återförenas och svårt utsatta och sjuka människors rätt att slippa skickas bort från nära och kära i Sverige var sådana frågor.

För det andra ville vi förskjuta debatten i en mer human riktning. Genom att sätta reformerna i fokus skulle debatten handla om människors rättigheter och hur de kan stärkas, snarare än att människor utmålas som hot eller problem. Vi hade redan då gärna sett att samarbetet omfattade även etableringspolitik, men det var inte möjligt.

Politisk nulägesbeskrivning

I valet 2014 ökade Sverigedemokraterna kraftigt på Moderaternas bekostnad och Fredrik Reinfeldt avgick. Samtidigt som Socialdemokraterna anslöt sig till vår migrationspolitiska överenskommelse i samband med det rödgröna regeringstillträdet så började flera borgerliga ledarsidor och debattörer propagera för att de borgerliga partierna behövde göra upp med sin invandringspolitik och distansera sig från det tidigare samarbetet med Miljöpartiet. I samband med Moderaternas partiledarbyte gjorde de just detta och återgick till sina mer traditionella, restriktiva, åsikter. Även Kristdemokraterna, men också till viss del Liberalerna, har valt röra sig i en mer restriktiv riktning än tidigare. Detta har i praktiken inneburit att den tidigare blocköverskridande migrationspolitiska överenskommelsen inte längre existerar och att det tyvärr inte längre finns någon majoritet i riksdagen för en mer human migrationspolitik. Dessa förflyttningar skedde också innan antalet asylsökande började öka under hösten.

Sedan början av 1990-talet har svenska folket blivit mer positivt inställt till flyktingmottagande och mångfald. Detta är en långsiktig trend som visar att vi är på väg mot ett mer öppet och tolerant Sverige. Samtidigt har debatten kraftigt polariserats.

Att den organiserade partipolitiska främlingsfientligheten vinner mark är oroväckande. Samtidigt är det inte förvånande. Sverigedemokraterna har haft tvåsiffriga opinionssiffror under lång tid och rasistiskandalen avskräcker inte personer som har låg tillit till medier och riksdag.

Att etablerade partier sedan valet 2014 har börjat ta över politik som ursprungligen formulerats utifrån en främlingsfientlig agenda gör att utvecklingen mot ökad tolerans tyvärr kan komma att avstanna eller till och med vända. När etablerade politiska partier, eller regeringen, utmålar migration som det stora samhällsproblemet sätts en negativ spiral igång där alla samhällsproblem kopplas till invandring och där partier tävlar om en mer och mer restriktiv politik.

Samtidigt skymmer debatten om invandring och migration som ett problem sikten för att diskutera andra politiska utmaningar, som människor i vanliga fall med ett mer normalt politiskt samtal prioriterar högre, som klimat och miljöförstöring, skolans utveckling och arbetslöshet.

Sammanfattningsvis gör de borgerliga partiernas ompositionering, den stora ökningen av antalet asylsökande under hösten, det parlamentariska läget och samhällsdebatten att det är avsevärt svårare för Miljöpartiet att få igenom migrationspolitiska steg i rätt riktning.

Regeringens politik på området

I regeringsöverenskommelsen mellan Socialdemokraterna och Miljöpartiet uttrycker vi följande: “Sverige ska ha en human asylpolitik och vara en fristad för dem som flyr undan förföljelse och förtryck. Det finns särskilda skäl att eftersträva en bred uppslutning kring migrationspolitiken. Regeringen ska därför eftersträva breda uppgörelser i riksdagen när nya lagförslag läggs inom migrationspolitiken.

- Den tidigare regeringens uppgörelse med Miljöpartiet om migrationspolitiken ligger fast.
- Alla Sveriges kommuner ska ta ett solidariskt ansvar för flyktingmottagandet.
- Sverige ska verka inom EU för att skapa fler lagliga vägar in i EU för att söka asyl samt för att öka mottagandet av kvotflyktingar.”

Regeringsförklaringen för 2016 slår fast att “Sverige står upp för asyrrätten. I tider av kris är den som viktigast. Den som flyr från krig och förtryck ska kunna få skydd i Sverige. Den som saknar skäl att stanna ska återvända. Sverige har en reglerad invandring.”

Regeringsförklaringen uttrycker också flera prioriteringar för både asyl- och etableringspolitiken. Den överenskommelse regeringen gjorde i november är alltså ett tydligt tillfälligt avsteg från den politik som regeringen vill föra, motiverat av en omvärldssituation där det politiskt bästa inte längre är det politiskt möjliga.

Miljöpartiets politik på området

Miljöpartiet står upp för vår migrationspolitik och är stolta över alla de viktiga reformer i rätt riktning som vi har genomfört genom åren. Vi tycker i grunden att Sverige ska fortsätta vara ett internationellt föredöme och ha en mer human lagstiftning för att påverka andra länder att följa efter och att fler länder ska se att de människor som nu kommer kan vara med och stärka ett öppet och växande samhälle. Även när omständigheterna gör det svårare kvarstår vår parlamentariska strategi, att alltid söka den bästa möjliga överenskommelse i riksdagen med de asylsökandes bästa för ögonen. Ofta har det inneburit att vi kunnat ta viktiga steg framåt, i nuläget handlar det snarare om att undvika försämringar som hade kunnat bli verklighet om Miljöpartiet inte kvarstår i en ansvarstagande position.

Överenskommelsen från november är inte så som Miljöpartiet själv skulle vilja utforma politiken utan resultatet av en mycket svår kompromiss i regeringen, med konsekvenser för enskilda människor som svårigen kan försvaras. Partistyrelse och riksdagsgrupp har samtidigt gjort bedömningen att ett annat beslut än att godta överenskommelsen hade fått ännu sämre konsekvenser också för människor i behov av asyl och att vår uppgift då är att utifrån överenskommelsen arbeta för att hitta en så human väg som möjligt framåt. Det arbetet behöver hela partiet involveras i och det handlar den här dialogkonferensen om.

Diskussionsfrågor

Påverka samhällsdebatten

Debattklimatet om migration förändrades drastiskt efter valet 2014. För att kunna ändra riktningen på politiken behöver samhällsdebatten utvecklas i en mer human riktning. Därför är det till exempel viktigt att regeringen gemensamt framhåller att de restriktivare reglerna är tillfälliga – och att Miljöpartiet inte ger sken av att vi inte längre tror på vår egen, gröna, migrationspolitik.

- **Hur kan Miljöpartiet på fler sätt förflytta samhällsdebatten så att fler röster hörs för en human flyktingpolitik?**
- **Hur kan vi göra gemensam sak med krafter i andra partier där det finns många allierade i frågorna?**
- **Hur kan vi bidra till att ideella organisationer och andra aktörer med starka åsikter för human flyktingpolitik hörs i samhällsdebatten?**
- **Hur kan riksorganisationen ge medlemmarna stöd i att ta debatten om frågorna? Behövs mer utbildning? I vilka frågor? För vilka grupper i partiet?**

Prioritering i Målbild 2018

I partistyrelsens förslag på reviderad Målbild 2018 föreslås tre politiska projekt som ska vara huvudprioriteringar för mandatperioden. En av dessa tre prioriteringar är “Vi bygger ut vårt land för att kunna välkomna fler, särskilt inom arbets- och bostadsmarknaden, så att Sveriges mer humana asylnpolitik så snart som möjligt kan återupprättas.”

- **Är detta en bra formulering och skulle det vara en bra prioritering av partiet att jämställa migrations- och etableringspolitiken med klimat- och skolpolitiken?**

Lokalt arbete för att öka mottagandet

Det är i dagsläget väldigt få kommuner som uttrycker att man på lokal nivå är beredda att ta emot fler än i dag och samtidigt kunna erbjuda ett gott mottagande för asylsökande och för nyanlända.

- **Hur kan Miljöpartiet arbeta lokalt för att fler kommuner ska ha möjlighet att uttrycka att man kan ta emot fler?**
- **Om ni sitter i majoritet, vilka politiska reformer skulle regeringen behöva leverera för att även era samarbetspartners skulle ställa upp på att uttrycka detta?**

Politisk strategi framöver

Miljöpartiets strategi har varit att konsekvent bygga konstellationer i riksdagen för en mer öppen migrationspolitik. Vi har alltså prioriterat det framför att stå i opposition och framföra vår egen politik. I dagsläget finns inte längre någon möjlig majoritet för steg i en mer humanistisk riktning. I stället har vi valt att arbeta efter samma strategi som tidigare, att vara med och påverka besluten snarare än att gå i opposition, men nu har vi fått gå med på åtstramningar för att undvika än större inskränkningar eller, som SD och M föreslagit, regelrätta brott mot asylrätten. Vi har agerat för den minst möjliga restriktiva politiken.

- **På vilket sätt ska vi arbeta under resten av mandatperioden och under kommande mandatperioder?**
- **Vad är bäst för de flyktingar som påverkas av den svenska politiken?**
- **Vi arbetar förstås för ett bättre parlamentariskt läge nästa mandatperiod för att då kunna fortsätta ta steg mot mer öppenhet och humanism, men hur förbereder vi oss för ett fortsatt svårt parlamentariskt läge, med minoritetsregeringar och ett främlingsfientligt parti i riksdagen?**

2. Från nyanländ till etablerad: statens ansvar

I avsnitt 2–4 behandlar vi tiden från nyanländ till etablerad och det ansvar som staten, landstingen och kommunerna har under denna tid. En person är asylsökande fram tills hen fått ett positivt eller negativt beslut om uppehållstillstånd. En person är nyanländ fram tills hen har avslutat sin etableringsfas hos Arbetsförmedlingen (etableringsfasen beskrivs i stycket nedan). Då är hen, enligt den definition som vi använder här, etablerad. Beroende på hur processen fortlöper brukar en person vara asylsökande eller nyanländ två till fyra år.

Nulägesbeskrivning

Migrationsverket har det huvudsakliga ansvaret för asylsökande som ännu inte har fått beslut om uppehållstillstånd och placerats i en kommun. Därefter tar Arbetsförmedlingen över under den tvååriga process som kallas för etableringsfasen. Under denna period upprättar Arbetsförmedlingen tillsammans med den asylsökande personen en individuell etableringsplan som innehåller undervisning i svenska, samhällsorientering och aktiviteter som ska förbereda för arbete. Myndighetens uppdrag är att underlätta och påskynda vägen till arbete eller högre studier och ge förutsättningar för att personen ska kunna försörja sig själv.

Tiden som nyanländ och asylsökande

Under tiden som asylansökan prövas erbjuder Migrationsverket den sökande någonstans att bo. Antingen i en vanlig lägenhet eller i ett anläggningsboende, så kallat ABO. Den sökande kan också ordna eget boende, så kallat EBO, hos till exempel släktingar eller vänner.

På vissa boenden sköter de asylsökande själva sitt hushåll medan det på andra boenden tillhandahålls mat. I allmänhet bor de asylsökande tillsammans med andra asylsökande. Dagersättningen från Migrationsverket är 71 kronor per dag för ensamma vuxna, 61 kronor per dag om man är sambo och 37–50 kronor per dag för barn. Detta ska räcka till mat, kläder, telefon, hygien, fritidsaktiviteter med mera. Dagersättningen har inte höjts sedan 1994. I vissa fall kan den asylsökande även få ersättning för bostad eller ett särskilt bidrag för en specifik vara eller tjänst som den sökande har ett särskilt behov av. Sedan 2010 får vissa asylsökande arbeta under tiden som asylprocessen pågår. De asylsökande som inte kan bevisa sin identitet har dock inte rätt att arbeta under tiden som deras asylärende prövas. Asylsökande barn har rätt att gå i förskola och skola på, i huvudsak, samma villkor som andra barn men saknar skolplikt. Barn som har fått uppehållstillstånd har skolplikt.

Etableringsprocessen för vuxna med uppehållstillstånd

Den som är 20–64 år (alternativt 18–19 år och saknar föräldrar i Sverige) och har fått uppehållstillstånd som flykting, skyddsbehövande eller på grund av familjeanknytning har rätt

till etableringsinsatser. När någon har fått uppehållstillstånd kallas den personen till ett etableringssamtal hos Migrationsverket. Under etableringssamtalet pratar man förutsättningar på arbetsmarknaden och andra frågor som är av betydelse för personens etablering. Det kan exempelvis handla om skola och barnomsorg, boende samt familje- och hälsosituation. Etableringssamtalet ska leda fram till ett beslut om en *etableringsplan* som ska upprättas senast en månad efter att den asylsökande personen har placerats i en kommun. Tiden från det att personer beviljats uppehållstillstånd till det att de har placerats i en kommun har ökat, vilket gör att de bor kvar i Migrationsverkets boenden en längre tid.

Etableringsplanen ska enligt lagstiftningen omfatta aktiviteter under högst 24 månader. När planen är upprättad och den nyanlände påbörjat de aktiviteter som ingår i planen, samt i vissa fall under upprättandet av etableringsplanen, har den nyanlände rätt till etableringsersättning. Ersättningen kan minskas på grund av arbete eller om etableringsplanen inte omfattar motsvarande en heltid. Arbetsförmedlingen prövar ansökan om etableringsersättning, fattar beslut om och beräknar hur mycket en person ska få i ersättning. Försäkringskassan betalar ut ersättningen. Hur mycket en person får i ersättning beror på hur mycket hen deltar i aktiviteter. Den som deltar i en etableringsplan på heltid får 308 kronor per dag, fem dagar i veckan. Under vissa förutsättningar kan Försäkringskassan även betala ut etableringstillägg, vilket innebär extra pengar för den som har barn, samt bostadsersättning.

Den som har avslutat sin etableringsfas och ännu inte fått ett arbete skrivs i normalfallet in i jobb- och utvecklingsgarantin eller i jobb- och utvecklingsgarantin för unga (för dem som är under 25 år) med aktivitetsstöd i 450 dagar. Om en person fortfarande inte har fått ett arbete efter dessa dagar är hen hänvisad till att söka försörjningsstöd hos kommunen.

Staten fördelar pengar för mottagandet

Staten ska i princip täcka kostnaderna för mottagandet av asylsökande och för de asylsökande som har fått uppehållstillstånd. Ofta gör dock kommuner och landsting/regioner delar av arbetet, vilket kompenseras via olika ersättningsmodeller från statlig nivå, ofta genom schablonbelopp. Schablonbeloppen stämmer inte alltid överens med de verkliga kostnaderna för mottagandet av flyktingar vilket kan påverka kommunernas och landstingens/regionernas ekonomi.

Systemet för fördelning av ekonomiska resurser kopplat till flyktingmottagandet är komplext och innehåller flera olika delar. I grova drag gäller följande principer:

Under perioden som asylsökande

- Migrationsverket ansvarar för kostnaderna.
- Kommuner och landsting utför service som de får ersättning för utifrån ett schablonsystem.
- Asylsökande är inte folkbokförda utan är registrerade i Migrationsverkets mottagningssystem.

För personer som har uppehållstillstånd

- Arbetsförmedlingen ansvarar för etableringsuppdraget.
- Kommunerna får en schablonersättning som ska täcka kostnaderna för de uppgifter som tilldelas kommunerna.
- Personer som har fått uppehållstillstånd ska folkbokföras.
- Ju fler personer som är folkbokförda i en kommun eller ett landsting, desto mer intäkter får kommunen eller landstinget i det kommunala utjämningsystemet. Detta beror på att systemet bland annat baserar sig på antalet folkbokförda.

Regeringens politik på området

- Migrationsverket har i uppdrag att redovisa en plan för åtgärder på kort och lång sikt i syfte att korta handläggningstiden för asylansökan.
- Ny anvisningslag som innebär att alla kommuner ska ta emot nyanlända.
- En utredning är tillsatt för att ta fram åtgärder för ett sammanhållet system för mottagande och bosättning för asylsökande och nyanlända. I utredningen ingår även att se över ersättningen till kommuner och landsting.
- Öppna upp för tidiga insatser för personer med uppehållstillstånd i anläggningsboende.
- Extra resurser till studieförbunden för att människor ska kunna läsa svenska redan på anläggningsboenden.
- Åtgärder för att det ska gå snabbare och bli enklare att validera jobb och utbildningar.
- En valideringsdelegation tillsätts och Universitets- och högskolerådet får ökade resurser.
- Valideringen av reell kompetens ska bli bättre och Myndigheten för yrkeshögskolan får i uppdrag att ta fram en standard för branschvalidering.
- Ökade medel till kompletterande utbildningar och särskilda satsningar på validering för personer som har utländsk hälso- och sjukvårdsutbildning samt kontakttolkar (tolkar mellan personer som inte kan svenska och representanter för svenska myndigheter).
- 10 miljarder kronor extra till kommuner och landsting/regioner som en tillfällig förstärkning under 2015/2016.

- Höjd schablonersättning för asylsökande barns skolgång.
- Höjd schablonersättning till kommuner som tar emot asylsökande som beviljats uppehållstillstånd.

Miljöpartiets politik på området

- Förläng etableringsersättningen för personer som inte är självförsörjande efter två år.
- Inför en boendeersättning för privatpersoner som hyr ut rum eller lägenheter till asylsökande, IBO (inneboende), som motsvarar boendekostnaden för den som bor på Migrationsverkets anläggningsboenden.
- Satsa på utbildning i regionspecifika bristyrken samt inför riktade stöd för anställning inom i förväg definierade områden, för såväl offentliga verksamheter som privata företag.
- Se över nivån på dagersättningen till asylsökande i syfte att höja den.

Diskussionsfrågor

Asylprocessen som en del av etableringen

Många som har sökt asyl i Sverige under åren har vittnat om hur nedbrytande det är att vänta på beslut från Migrationsverket utan att ha någon meningsfull sysselsättning. De flesta åtgärder som utformats för nyanlända vänder sig till dem som fått uppehållstillstånd och placerats i en kommun. I dag är väntetiden för uppehållstillstånd enligt Migrationsverket cirka 1,5 år och handläggningstiderna beräknas kunna öka ytterligare. Ju längre handläggningstiderna är, desto viktigare är det att tiden på asylboendet är meningsfull.

- **Hur påskyndar vi etableringen, genom till exempel arbete, praktik eller studier, för dem som ännu inte har fått uppehållstillstånd och i synnerhet för dem som bor i asylboenden långt ifrån närmaste samhälle?**

Ansvar för etableringsprocessen

Arbetsförmedlingen ansvarar i dag för att förbereda de nyanlända för arbetsmarknaden under två år efter att de fått uppehållstillstånd. Detta är ett ansvar som Arbetsförmedlingen tog över från kommunerna 2010. I höstas genomförde Dagens Samhälle en enkät som visade att 26 av de 40 kommuner som tar emot flest flyktingar vill ta tillbaka ansvaret för nyanländas etablering från Arbetsförmedlingen. Argument för detta kan bland annat vara att kommunerna har bättre kunskaper om – och kontakter med – det lokala näringslivet. Det kan också vara att nyanlända ofta inte får arbete under de två år som etableringsuppdraget pågår och att etableringen därför ändå blir en kommunal angelägenhet så småningom.

- **Bör kommunerna återta ansvaret för etableringsuppdraget?**
- **Om inte, hur kan Arbetsförmedlingens arbete med etablering förbättras?**

Bättre ekonomiska förutsättningar för mottagandet

Många kommuner och landsting/regioner har svårt att få pengarna att räcka till för mottagandet. För att öka kapaciteten i mottagningssystemet kan det därför vara viktigt att se över resurs- och ansvarsfördelningen mellan myndigheter och kommunal respektive statlig nivå.

- **Vilka förändringar kan göras för att skapa ett system som gör att kommunerna får bättre ekonomiska förutsättningar för att öka kapaciteten i mottagandet?**

Nyanländas och etablerades tillgång till välfärdssystemen

I den aktuella debatten har flera partier, däribland Moderaterna^[1], lyft frågan om att skapa olika nivåer i välfärdssystemet för nyanlända och etablerade svenskar. Detta skulle kunna handla om att nyanlända inte ska ha samma tillgång till exempelvis försörjningsstöd, pensioner, barnbidrag, studiebidrag, underhållsbidrag, studiemedel och sjukersättning som etablerade svenskar.

En utblick till andra EU-länder visar att flera länder har genomfört eller planerar att genomföra försämringar för utländska medborgare. Det handlar bland annat om avgifter inom sjukvården i Storbritannien och i Danmark får sedan 2015 personer som varit bosatta i landet färre än sju av de senaste åtta åren en integrationsersättning som är betydligt lägre än det ekonomiska bistånd som övriga medborgare har rätt till.

I vårt partiprogram står följande under rubriken lika rättigheter:

”För att alla människor ska kunna förverkliga sina drömmar om en hög livskvalitet måste alla ha samma möjligheter. Varje individ ska kunna skaffa sig det liv, den utbildning och det arbete hen önskar utan att samhällsstrukturer hindrar. Socioekonomisk bakgrund, könstillhörighet och könsuttryck, sexuell läggning, härkomst, funktionsnedsättning eller ålder ska aldrig vara hinder för att människor ska kunna utvecklas. Därför måste arbetet för lika rättigheter och mot diskriminering integreras på alla områden i samhället.”

- **Hur ska Miljöpartiet se på den typ av förslag som har förts fram i debatten kring begränsad tillgång till välfärdssystemen för vissa grupper? Kan det till exempel vara acceptabelt under den första tiden i Sverige om det skulle innebära att fler kan få skydd?**

3. Från nyanländ till etablerad: landstingens ansvar

Nulägesbeskrivning

Hälsa är en viktig förutsättning för etablering och integration. Därför är det också ett område att ägna särskilt stor uppmärksamhet åt. Tillfälligt restriktivare regler för det svenska flyktingmottagandet och längre handläggningstider kommer att påverka människors psykiska och fysiska hälsa. Det kan till exempel innebära en ökad oro och otrygghet och göra det svårare att bearbeta traumatiska händelser. Långa väntetider, osäkerhet och regelverk som är svåra att förstå inverkar också, liksom hur snabbt det är möjligt att skapa nya kontakter och börja arbeta och studera.

Asylsökandes tillgång till primärvård och tandvård

Alla asylsökande som kommer till Sverige erbjuds en kostnadsfri hälsoundersökning som innefattar både fysisk och psykisk hälsa. Asylsökande barn har samma rätt till hälso-, sjuk- och tandvård som andra barn i samhället. Det gäller även för papperslösa barn, något som Miljöpartiet var med och drev igenom under den förra mandatperioden. Landstingen ansvarar för vården av asylsökande och får ersättning av staten för detta, genom Migrationsverket.

Vuxna som är i behov av akut vård (eller annan vård som inte kan vänta) betalar själva en patientavgift på 50 kronor. För receptbelagd medicin betalar asylsökande 50 kronor och för sjukresor högst 40 kronor.

I de senaste rapporterna om flyktingsituationen från MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, bedöms läget för hälso- och sjukvården fortfarande vara ansträngt. Framför allt är arbetsbelastningen hög inom primärvården. Det finns stora variationer över landet. Främst är det vården på mindre orter med många asylboenden som är ansträngd. Såväl vuxen- som barnpsykiatri påverkas eftersom många flyktingar bär på traumatiska erfarenheter. Flera landsting rapporterar även att det finns för få tolkar.

Tandvård är eftersatt hos många asylsökande. Många landsting och regioner har inte hunnit med att ge hälsoundersökningar till alla som har rätt till det. Socialstyrelsen bedömer att situationen inom främst primärvården, tandvården, psykiatri och elevhälsan kommer att bli ännu mer ansträngd under 2016.

SKL, Sveriges Kommuner och Landsting, lyfter en del praktiska förslag på förändringar för att underlätta situationen. De anser bland annat att privattandläkare ska få möjlighet att behandla asylsökande, enligt dagens regler är det bara Folktandvården som har rätt att göra det.

Hälsosamtalet, som tar ett helhetsgrepp om individens hälsa och livssituation, kan användas som ett mer aktivt verktyg. SKL vill också att Migrationsverket ska få sjukvårdsansvar upp till sjuksköterskenivå på förvaren.

Öka vårdens kunskap om asylsökandes situation

Både inom vården och i samhället i övrigt finns en okunskap om vad det innebär att ha varit med om krigsupplevelser och trauman och vilka insatser som människor som upplevt detta behöver. Socialstyrelsen har tagit fram ett kunskapsunderlag som stöd för primärvården^[2]. Där framgår bland annat att patientutbildning med motivationshöjande insatser, till exempel gruppsamtal med andra patienter, är viktigt i ett tidigt skede.

Brist på flera yrkesgrupper inom vården

I Sverige har landsting och regioner svårt att rekrytera till flera yrkesgrupper i vården. Det gäller läkare, särskilt vissa specialistläkare, sjuksköterskor och specialistsjuksköterskor men även andra yrkesgrupper.

För dem som har sökt sig till Sverige och som själva är utbildade och har erfarenhet inom hälso- och sjukvård har det hittills tagit mycket lång tid innan de har kunnat börja arbeta i vården. Initiativ har tagits såväl i olika landsting och regioner som på statlig nivå för att underlätta för människor att kunna börja arbeta. Ett sådant initiativ är att redan i hälsosamtalen fånga upp sjukvårdserfarenhet och kompetens bland de asylsökande.

Regeringens politik på området

Regeringen konstaterar att den nuvarande flyktingsituationens konsekvenser för hälso- och sjukvården, inklusive tandvården, är svåra att överblicka i nuläget. Tillräcklig kunskap om de nyanlända och asylsökande och deras hälsotillstånd saknas. Landstingen är dessutom olika påverkade av den nuvarande situationen, vilket försvårar bilden. Av dessa skäl har regeringen gett följande uppdrag:

- Socialstyrelsen ska göra en fördjupad analys av hälso- och sjukvårdens möjligheter, utmaningar och behov när det gäller att ge vård till asylsökande och nyanlända.
- Socialstyrelsen ska, tillsammans med Folkhälsomyndigheten, stödja landstingen i arbetet med att erbjuda hälsoundersökningar till asylsökande. Bland annat genom att se om det går att förenkla och effektivisera genomförandet. Syftet är att antalet hälsoundersökningar ska öka.
- Socialstyrelsen ska kartlägga hur stödet kring andra talade språk än svenska ser ut inom hälso- och sjukvården och tandvården, för att göra det lättare för asylsökande och nyanlända att kommunicera med vården. I uppdraget ingår att kartlägga såväl tillgången till tolkar som tillgången till flerspråkig personal inom vården.
- Folkhälsomyndigheten ska kartlägga och analysera behoven av vaccinationer hos asylsökande inom sjukvård, barnsjukvård och elevhälsan.

- Snabbspår för yrken inom hälso- och sjukvården med målsättningen att nyanlända läkare, sjuksköterskor och tandläkare, men även andra sjukvårdsyrken, fortare ska kunna etablera sig på den svenska arbetsmarknaden. Snabbspåret har tagits fram av arbetsmarknadens parter tillsammans med Arbetsförmedlingen och gäller samtliga 21 legitimationsyrken inom hälso- och sjukvården.
- Förstärkt anslag till Socialstyrelsen för arbetet med validering, med 65 miljoner kronor 2016 och 42 miljoner kronor per år från 2017. Det kan handla om att anställa fler handläggare, ta fram fler kunskapsprov och upphandla vissa kurser.
- En kommission, Kommissionen för jämlik hälsa, är tillsatt. Uppdraget är att lämna förslag till regeringen som kan bidra till att hälsoklyftorna i samhället minskar.

Miljöpartiets politik på området

- Fler förslag med koppling till människor som utsatts för tortyr: tortyrskadeutredningar i asylsökningssprocessen, särskilda medel, som kan fördelas regionalt, för behandling av krigs- och tortyrskadade och öka kunskapen om tortyrskadeproblematik och posttraumatiskt stressyndrom.
- Inrätta ett nationellt kunskapscenter för ensamkommande barn.
- Avsätt pengar för familjecentraler kopplat till miljonprogramsområden.
- Ge papperslösa ökad rätt till vård.

Diskussionsfrågor

Reformer för bibehållen kvalitet i sjukvården

De nyanländas vårdbehov behöver uppmärksammas tidigt. När trycket på vården ökar genom att befolkningen blir större är det viktigt att vården i sin helhet organiseras så klokt och effektivt som möjligt.

- **Vilka nya reformer behövs i sjukvården för att bättre möta de utmaningar som sjukvården står inför?**

Psykisk ohälsa hos asylsökande

Miljöpartiet fokuserar på folkhälsa. Hälsa grundar sig i något mycket bredare än hälso- och sjukvårdsinsatser. Det gäller inte minst den psykiska hälsan. Ökad kunskap om trauma och PTSD, posttraumatiskt stressyndrom, behövs bland personal i sjukvården men också inom skolan, socialtjänsten, arbetsförmedlingen med mera. Detta för att insatser ska kunna utformas så väl som möjligt.

- **Hur kan vi minska risken för psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända och hur stärker vi de hälsofrämjande insatserna generellt till dessa grupper?**

Folkhälsa och intersektionellt perspektiv

När trycket är hårt växer insatser fram i snabbt tempo. Risker är att olika gruppers behov blir förbisedda. Behövs särskilda insatser beroende av kön, funktionsvariation, etnicitet eller ur ett hbtq-perspektiv? Även ålder och klassbakgrund kan ha betydelse.

- **Finns det särskilda åtgärder eller aspekter som behöver lyftas ur folkhälso- och intersektionellt perspektiv när det gäller asylsökande och nyetablerade?**

4. Från nyanländ till etablerad: kommunernas ansvar

Nulägesbeskrivning

Kommunerna har ett brett ansvar som spänner från omedelbara och fortsatta insatser för ensamkommande barn till bland annat språkundervisning, samhällsorientering, bostadsförsörjning, skola och barnomsorg. Organisation och regelverk är dåligt anpassade för det antal personer som kommer. Det är läge att se över vilka förändringar som behöver göras för att kunna ta emot fler på ett bra sätt. I detta avsnitt fokuserar vi på de ensamkommande barnen och sfi, svenska för invandrare. Bostäder och skola diskuteras i kapitel 6 och 7.

De ensamkommande barnens situation

Antalet ensamkommande barn som sökte asyl i Sverige ökade kraftigt under 2015 då sammantaget 36 000 ensamkommande barn kom till Sverige. Antalet kan jämföras med att cirka 7 000 ensamkommande barn sökte asyl i Sverige 2014, vilket i sin tur motsvarade en ökning med 80 procent jämfört med 2013. Antalet vände dock ner i december 2015 och har sedan dess ytterligare minskat. I vilken grad detta beror på beskedet om hårdare asylregler, id-kontrollerna med tillhörande transportörsansvar, kallare väder, att EU slutit ett avtal med Turkiet för att de ska förhindra syriska flyktingar att nå Europa, att grannländerna till Syrien nu skickar tillbaka flyktingar till Syrien, andra förhållanden i hemland eller transitland eller en kombination av detta är svårt att med säkerhet veta.

Flera myndigheter är berörda av mottagandet av ensamkommande barn och ungdomar. Migrationsverket, länsstyrelserna, kommuner och landsting/regioner ansvarar för olika delar. Kommunerna ansvarar för att utreda barnets behov och fatta beslut om insatser och placering i lämpligt boende, skolgång och barnets behov av särskilt stöd.

Den kommun där barnet befinner sig när hen ger sig till känna betraktas som ankomstkommun. Denna kommun ansvarar för det tillfälliga mottagande av det ensamkommande barnet. (Läs mer om ankomstkommuner i kapitel 5). I anslutning till att barnet ansöker om asyl avgör Migrationsverket vilken kommun som ska ha det långsiktiga ansvaret för barnet.

Om barnet har någon släkting eller annan nära anhörig i Sverige anvisar Migrationsverket oftast barnet till den kommunen. Migrationsverket fick från och med 2014 utvidgade möjligheter att anvisa asylsökande ensamkommande barn till samtliga kommuner oavsett om kommunen har en överenskommelse med Migrationsverket om mottagande eller inte.

Migrationsverket anvisar asylsökande ensamkommande barn utifrån något av fyra steg.

1. Till kommun som barnet anses ha viss anknytning till.
2. Till kommun med överenskommelse, som anmält ledig plats.
3. Till kommun:
 - a. utan överenskommelse
 - b. med överenskommelse, men vars mottagande på platser inte startat
 - c. med överenskommelse, men där de överenskomna platserna är färre än kommunens fördelningstal, det vill säga det antal barn som kommunen är tilldelad att ta emot.
4. Till samtliga kommuner i en jämnviktad turordning.

Migrationsverket har dock helt nyligen fått i uppdrag att ändra systemet för en mer jämn fördelning där andelen per kommun fastställs efter samråd med länsstyrelserna och SKL, Sveriges Kommuner och Landsting. Hänsyn ska tas till kommuners tidigare mottagande och barn som kommit via anknytning ska räknas in, vilket inte görs i dag. Den nya modellen ska börja användas den 1 april 2016.

2016 behövs 40 000 platser för ensamkommande barn, enligt den fördelningsplan som Arbetsförmedlingen och länsstyrelserna gör utifrån Migrationsverkets prognos. Trycket på socialtjänsten och den sociala barn- och ungdomsvården var stort redan tidigare, men har ökat dramatiskt under hösten 2015. Det är svårt att rekrytera nya socialsekreterare trots ett ökat behov. Fackförbunden har gått ut och vädjat till medlemmar som i dag gör något annat att söka sig tillbaka till yrket.

I december 2015 hade 66 kommuner och stadsdelsnämnder anmält sig själva som en följd av brister inom vård och omsorg. På IVO, Inspektionen för vård och omsorg, ser man det som ett rop på hjälp. Det finns exempel på barn som i för tunna kläder får vänta på tågstationer, barn som kommer till familjehem som inte hinner utredas, för många barn i samma familjehem och psykiskt sjuka barn som inte uppmärksammas. Barn har gett sig av på egen hand när registreringen har tagit för lång tid. De riskerar därmed att fara illa och även att hamna i trafficking och annan utsatthet. Det finns också risk för att den höga belastningen på socialtjänsten leder till att socialtjänsten tvingas prioritera bort övrig verksamhet.

God man och särskilt förordnad vårdnadshavare

Barnen har rätt till en god man, men det kan ta lång tid innan de får en. Därmed finns ingen som kan företräda barnet. Barnombudsmannen har nyligen gått ut med allvarlig kritik i en rapport. Av 450 barn som intervjuats på ankomstboenden hade ingen fått en god man. Läget skiljer sig åt mellan kommuner, men det är sammantaget svårt att hitta gode män och hinna med att utbilda nya i den utsträckning som behövs. Det har också blivit svårare att hitta gode män till andra personer som behöver det, såsom psykiskt sjuka.

Organisatoriskt gör man på delvis olika sätt när det gäller gode män i kommunerna. Nivån på ersättning kan skilja sig åt, det är olika vilken utbildning som krävs med mera. Det finns exempel på kommuner där personer har anställts för att enbart arbeta i funktionen som god man, då kommunerna inte har klarat att hitta människor som är villiga att åta sig uppdraget.

När barnet väl får uppehållstillstånd ska hen få en eller två särskilt förordnade vårdnadshavare. Uppdraget som god man och särskilt förordnad vårdnadshavare kan i praktiken vara snarlika och handla om att följa upp att barnet får sina rättigheter tillgodosedda i vardagen. Den särskilt förordnade vårdnadshavarens ansvar är dock starkare. Hen ska i förälders ställe enligt föräldrabalken se till att barnet får omvårdnad, trygghet och en god fostran.

Familjehem och andra placeringar

Socialtjänsten har svårt att hitta lämpliga placeringar för de ensamkommande barnen. Finns det inte på orten placeras barnet någon annanstans i Sverige, inte sällan långt ifrån anvisningskommunen. Det finns kommuner som har tvingats acceptera extremt dyra tillfälliga placeringar för att man har saknat alternativ.

Socialtjänsten ska göra utredningar med barnets behov i fokus, samt kontinuerlig uppföljning, men upplever ofta att utrednings- och dokumentationskraven är dåligt anpassade till verkligheten. Socialtjänsten har också ansvar för att göra familjehemsutredning av de hem där barnen placeras.

Familjehem eller HVB-hem har hittills varit de alternativ som gällt för barn för permanenta placeringar. Nyligen har det tillkommit en ny boendeform, stödboende för barn från 16–17 år, för dem som inte behöver lika mycket stöd i boendet.

Barn som uppger att de har en anknytning har Migrationsverket kunnat placera direkt i en kommun. När socialtjänsten väl utreder dessa upptäcks det ofta att placeringarna inte är tillräckligt bra och att det i vissa fall råder rena missförhållanden. Migrationsverket uppgav i början av hösten att så mycket som 70 procent av placeringarna leder till omplacering. Detta bör fungera bättre när de nya anvisningsreglerna träder i kraft, socialtjänsten blir något mindre belastad och har större möjlighet att utreda i tid.

Barnombudsmannen anser att staten behöver ta ett helhetsansvar för gruppen ensamkommande barn så att alla får en likvärdig behandling. De vill också se en tidsbegränsning för hur länge barn ska behöva bo på ett tillfälligt ankomstboende och en handlingsplan för mottagandet i kommunerna där barnen senare placeras.

Det finns tecken på att det är svårare för ensamkommande flickor än för pojkar att få ett arbete. Vid en uppföljning av hur det har gått för ensamkommande barn som fått asyl mellan 2003 och 2012 studerade flickor över 20 år visserligen i högre utsträckning på komvux än vad pojkarna gjorde, men pojkarna fick i högre grad arbete. Flickor tillhörde oftare den grupp som varken arbetar eller studerar.

Svenska för invandrare (sfi)

En person som har uppehållstillstånd och har folkbokfört sig i en kommun och som inte kan svenska har enligt skollagen rätt att studera sfi, svenska för invandrare. Kommunen är då skyldig att erbjuda detta. Staten finansierar utbildningen för den som är utskriven från Migrationsverkets mottagningssystem genom en schablonersättning och kommunerna finansierar utbildningen för övriga invandrare.

År 2013 läste 113 600 personer sfi. På grund av det stora antal människor som kom till Sverige under 2014 och 2015 är detta behov större i dag och kommer inom de närmaste åren bli ännu större.

De flesta är överens om att det är bra att det finns sfi men kritik har till exempel framförts om att:

- kontrollen av sfi är för dålig
- att utbildningen inte är tillräckligt yrkesinriktad – regeringen har öppnat upp för att kombinera sfi med yrkespraktik men vissa menar att detta borde vara obligatoriskt för all sfi
- att möjligheterna att kombinera sfi med barnomsorg inte är tillräckligt bra
- att väntetiderna för att få börja på sfi är för långa, särskilt utanför storstäderna
- utbildningen inte är tillräckligt ändamålsenlig eller flexibel (man kan till exempel inte tenta av sfi)
- att regeringen genom studieförbunden nu erbjuder sfi-undervisning redan på asylboendena men inte för de asylsökande som bor i eget boende
- att det saknas tillräckligt bra svenskutbildning för dem som inte redan kan läsa från hemlandet.

Ett av de största problemen i dag är bristen på sfi-lärare. För att bli sfi-lärare krävs en full lärarexamen. Man kan fråga sig om det vore önskvärt att minska kraven för att bli sfi-lärare genom att till exempel inrätta en snabbutbildning inom svenska som andraspråk och pedagogik. Å andra sidan kommer behoven av sfi-lärare att kvarstå även i det långa loppet och då är det viktigt att ha kunnig personal som på djupet kan sitt arbete. Ett annat sätt att öka antalet sfi-lärare är att locka lärare som har gått vidare eller pensionerats att ombilda sig till sfi-lärare. Vad gäller pensionerade lärare är det dock dyrt att utbilda någon som efter utbildningen bara kommer vara i arbetslivet i högst fem till tio år.

Det kan vidare diskuteras hur mycket lönen spelar roll för studenters benägenhet att välja att bli sfi-lärare och om man ska inrätta särskilda karriärlärartjänster (förstelärare) på samma sätt som man gjort vad gäller andra typer av lärartjänster.

En annan viktig fråga handlar om att invandrade kvinnor ofta har svårare än män att komma in på arbetsmarknaden. Att lära sig svenska är en viktig del i att göra sig mer attraktiv på arbetsmarknaden. Att utforma sfi på ett sätt som ökar kvinnors deltagande och särskilt väl förbereder dem på att arbeta i Sverige vore önskvärt. Man kan fråga sig om detta till exempel skulle underlättas av särskild yrkesinriktad sfi för nyanlända kvinnor eller ökade möjligheter att kombinera sfi med barnomsorg.

Regeringens politik på området

Ensamkommande barn

- Från och med 1 januari 2016 finns en kompletterande boendeform, så kallat stödboende, för barn och unga i socialtjänstlagen. Boendeformen är tänkt att bland annat komma i fråga för ensamkommande ungdomar och andra ungdomar med mindre vårdbehov eller behov av utslusningsboende.
- Frågan om medicinsk åldersbedömning av asylsökande har lyfts inom ramen för migrationsöverenskommelsen. Socialstyrelsen ser för närvarande över nuvarande rekommendationer.
- Socialstyrelsen har fått ett uppdrag om fördjupad analys av konsekvenserna för socialtjänsten med anledning av den rådande flyktingsituationen och ökningen av antalet ensamkommande barn.

Sfi

När det gäller undervisning i svenska språket har regeringen beslutat att:

- göra sfi effektivare genom att bland annat skapa ett gemensamt material för samtliga utbildningar och därigenom minska administrationen
- ge Skolverket i uppdrag att genomföra en kampanj för att fler ska vilja bli sfi-lärare
- genomföra ett lärarlyft för sfi-lärare
- göra det lättare att kombinera sfi och yrkesvux
- göra sfi mer individanpassad med syfte att den ska bli effektivare så att individen kan gå klart utbildningen på kortare tid.

Miljöpartiets politik på området

- Kommuner ska inte kunna säga nej till att ta emot ensamkommande barn. Denna lagändring trädde i kraft den 1 januari 2014.
- Inför en möjlighet att överklaga åldersbedömning.
- Ensamkommande barn ska inte få beslut om avvísning om inte beslutet kan verkställas.
- Föräldralösa barn ska ha rätt att återförenas med nära släkting i Sverige.

- Alla ensamkommande barn som får uppehållstillstånd ska ha rätt att återförenas med sina föräldrar i Sverige, det vill säga även de som har fått uppehållstillstånd på grund av synnerligen ömmande omständigheter.
- Ensamkommande barn ska få en god man inom 24 timmar och uppdraget ska definieras tydligare.

Diskussionsfrågor

Ensamkommande barn

Kommunernas socialtjänst har på många håll i landet svårt att klara av sin uppgift i förhållande till de ensamkommande barnen/ungdomarna. Risk finns också för undanträngningseffekter, det vill säga att socialtjänsten får svårt att klara andra insatser där barn- och ungdomsvården i landet redan är ansträngd. Det är olyckligt när olika gruppers behov ställs mot varandra. Det är dock långt ifrån alltid som de ensamkommande barnen har sociala problem.

- **Kan mottagandet och ansvaret för de ensamkommande barnen göras annorlunda än i dag för att bättre kunna möta barnens behov?**

Brist på personal och gode män

Det är brist på socialsekreterare, högt tryck på dem som arbetar inom socialtjänsten och svårt att rekrytera nya personer. Det finns en del gode män som engagerar sig mycket i de ensamkommande barnen, andra engagerar sig i betydligt mindre utsträckning. Det är först när barnet fått uppehållstillstånd som de har rätt att få särskilt förordnad vårdnadshavare som har en tydligare rättslig roll. Det är svårt att hitta jour- och familjehem. Samtidigt finns ett stort engagemang bland organisationer i samhället för att ge stöd.

- **Hur kan fler engageras, kan andra yrkeskategorier involveras, bör till exempel en ny form i stället för god man tillkomma eller bör staten ta en tydligare roll?**
- **Hur kan insatser från det civila samhället tas emot/riktas så att det gagnar de ensamkommande barnen?**

Möjligheten till permanenta uppehållstillstånd

Det nya tillfälliga regelverket innebär att även ensamkommande flyktingbarn enbart kan få tidsbegränsade uppehållstillstånd. För att det tillfälliga uppehållstillståndet ska övergå till ett permanent uppehållstillstånd måste personen uppvisa en taxerad inkomst på en nivå som det går att försörja sig på. Det innebär att det blir en stark drivkraft för unga att försöka få jobb. Deras motivation och möjlighet till, högskolestudier riskerar därmed att försvinna.

- **Innebär konsekvenserna av det tillfälliga regelverket att det finns ett behov av särskilda insatser för att underlätta för de unga att få jobb som kvalificerar dem för permanenta uppehållstillstånd?**

Svenska för invandrare, sfi

Det finns en rad invändningar mot hur sfi fungerar i dag. Utbildningen och språkförmågan berör så många människor och det är en av de viktigaste etableringsåtgärderna. Därför är det viktigt att vi i Miljöpartiet tillsammans bildar oss en uppfattning om hur vi vill att sfi ska vara och hur vi når dit.

- **Hur kan sfi utformas för att bättre hjälpa både kvinnor och män till arbete oavsett boendeform och tidigare utbildningsgrad?**

5. Ankomstkommunernas möjligheter och särskilda utmaningar

Nulägesbeskrivning

När ett ensamkommande barn kommer till Sverige blir den kommun där barnet först kommer i kontakt med en svensk myndighet *ankomstkommun*. Det innebär att kommunen har ansvar för att erbjuda barnet ett tillfälligt boende och stöd fram till dess att Migrationsverket har registrerat barnets ansökan och anvisat hen till en *anvisningskommun* som ska ta över ansvaret.

Alla kommuner i Sverige kan alltså bli ankomstkommuner. Men vanligast är att ensamkommande barn först kommer i kontakt med en svensk myndighet i någon av de kommuner där Migrationsverket har ett kontor där ensamkommande barn kan lämna in en asylansökan. Sådana kontor finns för tillfället i tio kommuner: Malmö, Göteborg, Solna, Gävle, Norrköping, Mölndal, Sigtuna, Skellefteå, Umeå och Örebro. Det är alltså framför allt dessa kommuner som blir ankomstkommuner.

Den 1 januari 2014 ändrades lagen om mottagande av asylsökande så att Migrationsverket kan anvisa ensamkommande barn till alla kommuner, oavsett om kommunen har en överenskommelse om att ta emot ensamkommande barn eller inte. Lagändringen genomfördes eftersom antalet platser som fanns i de kommuner som tecknat överenskommelser inte räckte till och många barn därför blev kvar i ankomstkommunerna utan anvisning.

Trots lagändringen har ankomstkommunerna fortsatt fått ta ett mycket stort ansvar, inte minst i samband med den kraftiga ökningen av ensamkommande barn under 2015. Särskilt påtagligt har detta varit i Malmö och Trelleborg. Dessa kommuner har blivit ankomstkommuner för många eftersom det har varit dit många barn först anlant när de har tagit sig till Sverige från Danmark eller Tyskland via Öresundsbron eller färjetrafiken. För Malmös del förstärktes detta ytterligare när regeringen införde gränskontroller i anslutning till Öresundsbron eftersom barn som tidigare rest vidare till andra kommuner på egen hand och sökt asyl där nu direkt kommer i kontakt med polisen i samband med att de anländer i Malmö. Malmö blir då ansvarig ankomstkommun för alla dessa barn. Antalet ensamkommande barn som vistas tillfälligt i Malmö i väntan på anvisning har ökat från cirka 900 barn 2013 till 14 500 barn under 2015.

Under hösten 2015 hade Malmö cirka 2 000 barn per dag i transitboende samtidigt. Denna utveckling gjorde att kommunen behövde gå in i krisläge två (allvarlig händelse) för att höja beredskapen att ta emot ensamkommande barn. Det innebar konkret att en central krisledning tillträdde och hela staden kraftsamlade för att möta utmaningen. Exempelvis fick stadens skolor låna ut gymnastikhallar för att skapa sovplatser för ensamkommande barn och socialsekreterare

från socialtjänsten fick gå in och arbeta i de nya verksamheterna. En gymnastikhall rymmer cirka 100 barn, vilket innebar att det vissa dagar behövde öppnas en till två boenden per dag. Malmö stad timanställde cirka 1 800 personer för att arbeta i verksamheterna kring de ensamkommande barnen, de flesta på så kort varsel att de inte hann bli intervjuade mer än per telefon. Anvisningar till andra kommuner dröjde och en del kommuner vägrade att ta emot sina tilldelade barn, varpå barnen fick stanna längre i Malmö än vad som var tänkt.

Malmö stads ordinarie verksamhet påverkades av att organisationen fokuserades på de ensamkommande barnen. Bland annat fick personal flytta från prostitutionsgruppen, socialarbetare för unga, Mika (rådgivning för personer som köper/säljer sexuella tjänster) samt Aktivitetshuset, på bekostnad av de ordinarie verksamheterna. Bland Malmö stads anställda fanns ett starkt engagemang för att möta de ensamkommande barnen på bästa sätt och även många andra verksamheter lånade ut sin personal och sina resurser. Även de ideella delarna av samhället ställde upp och hjälpte till att möta barnen.

Erfarenheterna från Malmö visar på en rad problem som har uppstått i samband med den kraftiga ökningen av ensamkommande asylsökande barn:

- Löpande kostnader täcktes upp av kommunala medel, utan garanti för statlig ersättning. För myndighetsutövning saknas kostnadstäckning.
- Många kommuner dröjde med att ta över ansvaret för barn som blivit anvisade. Systemet bygger på att barn ska bli anvisade efter någon dag, men i den uppkomna situationen kunde det ta veckor och till och med månader innan barnen kom till den kommun de var anvisade till. Detta innebar bland annat att barnen fick bo i gymnastikhallar en längre tid än vad som är acceptabelt.
- Malmö stad hade en verksamhet dygnet runt medan mottagande kommuner oftast arbetade kontorstider och inte tog emot barn på helgen. Detta medförde att det samlades många ensamkommande barn i Malmö på helgerna, vilket i sin tur försvårade mottagandet.
- Det saknades samordnade transporter. Därför fick barnen en och en åka allmänna kommunikationsmedel till sin destination i stället för att samåka, såsom vuxna asylsökande har fått göra.
- När gränskontrollerna infördes blev trycket på Malmö ännu högre. Trots detta fick Malmö begränsad hjälp av övriga kommuner och staten.
- Regelverk och teknik som gör det möjligt att tillräckligt snabbt öppna tillfälliga boenden saknas varför ett stort antal boenden hölls öppna i flera månader under undantagsregler som är tänkta för att vara i högst ett par dagar.

Regeringens politik på området

- I oktober fick MSB, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, i uppdrag av regeringen att bland annat vara samordningsstöd gentemot kommunerna i mottagandet av ensamkommande barn. MSB hjälpte till att omfördela en del barn till andra ankomstkommuner.
- Beslut om att införa gränskontroller och krav på legitimation vid resa med färja, med följden att ensamkommande barn framför allt kom till Sverige via Öresundsbron.

Diskussionsfrågor

Ansvarsfördelning mellan kommuner

Malmös erfarenheter visar på en rad praktiska problem och utmaningar när allt fler ensamkommande barn söker skydd i Sverige. Liknande erfarenheter finns även bland andra ankomstkommuner. Dagens system med ankomstkommuner medför i praktiken att enstaka kommuner behöver rikta in stora delar av sin verksamhet på mottagande av ensamkommande barn som precis anlänt till Sverige. En sådan ansvarsfördelning förutsätter att anvisningsprocessen är effektiv så att barnen inte blir kvar i ankomstkommunen under en längre tid utan snabbt får komma vidare till de kommuner där de ska bo, gå i skola, få god man och eventuellt har närstående. I detta avseende har dagens system uppvisat stora brister.

- **Kan nuvarande ordning med ankomstkommuner utvecklas och förbättras eller bör vi i stället överväga en helt annan ordning och ansvarsfördelning för de ensamkommande barn som kommer till Sverige?**

Ansvarsfördelning mellan stat och kommun

Mottagandet av asylsökande ensamkommande barn skiljer sig från mottagandet av asylsökande vuxna och barnfamiljer genom att ansvaret för ensamkommande barn ligger på kommunerna medan staten ansvarar för mottagandet av övriga. När ansvaret fördelades motiverades att kommunerna ska ha ansvaret för mottagandet av ensamkommande barn med att kommuner, som har särskilt ansvar för att barn och unga ska växa upp under goda förhållanden, är bättre lämpade att ta emot ensamkommande barn. Avsikten var alltså att barnen ska behandlas likadant som alla andra barn i kommunen. Att ansvaret överfördes till kommunerna innebar också att Migrationsverket inte längre hade en dubbel roll som vårdare och beslutsfattare (prop. 2005/06:46).

- **Bör mottagandet av ensamkommande barn även fortsättningsvis vara ett kommunalt ansvar eller bör staten ta över hela eller delar av ansvaret, exempelvis i ankomstskedet eller för vissa specifika uppgifter?**

Gemensamt mottagande av ensamkommande barn

För att vi ska kunna ha ett bra mottagande av ensamkommande barn i Sverige och öka vår kapacitet för att kunna ta emot fler är det avgörande att alla kommuner är med och hjälps åt och att det finns en välfungerande samverkan mellan kommunerna. Detta kan åstadkommas på olika sätt: genom ökad statlig styrning, förbättrad samverkan mellan kommunerna eller ekonomiska styrmedel där resurser omfördelas från delar av landet som inte påverkas lika mycket av en ökad mängd ensamkommande barn till de kommuner som tar ett stort ansvar.

- **Vilka åtgärder är mest effektiva och välfungerande för att åstadkomma en starkare solidaritet mellan kommunerna där alla är med och tar ansvar för mottagandet av ensamkommande barn?**

6. Jobb och utbildning

Nulägesbeskrivning

För många nyanlända är det tufft och kan ta flera år innan de har ett arbete som går att försörja sig på. Det är i dag Arbetsförmedlingen som har huvudansvaret för etableringen på arbetsmarknaden, etableringsplanen omfattar aktiviteter under högst 24 månader och påbörjas efter att personen fått uppehållstillstånd.

Arbetslösheten sjunker för tillfället och enligt Konjunkturinstitutets prognos beräknas arbetslösheten under 2016 minska till 6,5 procent. I takt med att fler får uppehållstillstånd bedömer Konjunkturinstitutet att arbetslösheten kommer att öka till 7 procent 2017. Att arbetslösheten ökar när fler får uppehållstillstånd hänger ihop med att utrikesfödda har svårt att få jobb.

För arbetsgivare finns i dag flera olika stöd att söka för att anställa en person som är ny i Sverige. Ett exempel är instegsjobb där Arbetsförmedlingen står för 80 procent av lönen inklusive arbetsgivaravgifter. En annan form är nystartsjobb vilket också är en subventionerad anställning som omfattar exempelvis nyanlända. Det finns även andra former av ekonomiskt stöd för både arbetsgivare som vill anställa personer som står långt från arbetsmarknaden och för den som vill starta egen verksamhet.

För Miljöpartiet är ett viktigt fokus, utöver att de som kommer till Sverige får en meningsfull sysselsättning och kan försörja sig, att skapa en omställning till ett mer hållbart samhälle. Det behövs nya jobb som både underlättar vägen till arbete för nyanlända, bidrar till en mer cirkulär ekonomi och bättre förutsättningar för företagande.

För att politiken för nya jobb ska bli träffsäker är det också relevant att titta på hur utbildningsnivån ser ut för dem som ingår i etableringsprogrammet. Det är en relativt stor del av dem som ingår i etableringsprogrammet som har en låg eller mycket låg utbildningsnivå.

Regeringens politik på området

- Snabbspår där arbetsmarknadens parter och Arbetsförmedlingen gemensamt (treparsamtal) hittar paketlösningar för nyanlända som passar branschens behov av kompetensförsörjning. För att skapa förutsättningar för snabbspår ges även möjlighet för arbetsmarknadens parter att ansöka om medel för främjande- och utvecklingsinsatser. Trepartssamtal har förts inom följande branscher: apotekare, besöksnäringen, hälso- och sjukvård, kommunal sektor, industribranschen, vård och omsorg, transportbranschen, måleribranschen, trävarubranchen och grafiska företag,

fastighetsbranschen, energi- och elektronikbranschen, byggbranschen samt skog och lantbruk. Regeringen har hittills kunnat presentera 24 snabbspår för nyanlända till bristyrken.

- Kunskapslyft. Satsningen innebär att regeringen stärker kvaliteten på utbildning samtidigt som det skapas ett stort antal nya permanenta utbildningsplatser inom universitet och högskolor, komvux/yrkesvux, yrkeshögskola samt folkhögskola.
- Utökade anslag till Arbetsförmedlingens etableringsuppdrag för att skapa bättre förutsättningar för Arbetsförmedlingen att klara av sitt uppdrag.
- Satsningar på att förstärka arbetet med validering, se avsnittet ”från nyanländ till etablerad”.
- Regeringen har enats om att sänka momsen på mindre reparationstjänster på produkter som cyklar, kläder och skor, vilket är ett sätt att skapa fler arbetstillfällen inom dessa områden och skapa en mer cirkulär ekonomi.
- Tillsammans med de borgliga partierna har regeringen enats om att utöka RUT-avdraget till att omfatta trädgårdsarbete, flyttjänster och it-tjänster i hemmet.
- Regeringens satsningar i offentlig sektor ger nya arbetstillfällen. Det gäller både jobb i skola, vård och omsorg och nya arbetstillfällen inom naturvård och andra områden där regeringen gör riktade satsningar.
- Regering och riksdag beslutade i slutet av 2015 om en extra budget om 11 miljarder till kommuner som tar emot asylsökande och flyktingar samt pengar till Migrationsverket och civilsamhället. Det innebär staten lånar pengar för att kunna finansiera ett ökat mottagande utan att skära i andra delar av offentlig sektor. Det medför att finanspolitiken blir mer expansiv och bidrar till att förstärka konjunkturen.
- Statligt stöd till investeringar i bostäder och järnväg och annan kollektivtrafik, bidrar till nya jobb i dessa sektorer.

Miljöpartiets politik på området

- Sänkta arbetsgivaravgifter som särskilt gynnar mindre företag.
- Införa möjlighet till friår, vilket bygger på att en person som är arbetslös tillfälligt kan ta över arbetet.
- Utvidga och miljöanpassa ROT-avdraget så att det kan användas för att renovera och energieffektivisera förorter, skolor och hyreslägenheter som är i behov av upprustning.
- Startcentraler för bättre matchning av unga till lediga arbeten.
- Sänkt moms på naturguidningar för att stimulera besöksnäringen.
- Utvidga RUT-avdraget till att omfatta reparation av vitvaror.

Diskussionsfrågor

Stärkt och utökad validering

De flesta vuxna människor som kommer till Sverige har tidigare haft ett arbete. Många har långa teoretiska utbildningar och andra ett stort praktiskt kunnande. Deras arbetslivserfarenhet borde

vara en stor tillgång för arbetsmarknaden i Sverige. Valideringen av en nyanländs utbildning eller yrkeskunskap tar dock alldeles för lång tid. Vilka som gör valideringen och hur processen för detta ser ut skiljer sig åt för olika yrken. Regeringen har meddelat att man kommer att satsa på detta och har presenterat ett förslag om snabbspår för vissa yrkeskategorier. Mycket handlar om att ta bort onödiga och krångliga regler. Frågan är dock hur avvägningen ska göras mellan å ena sidan att få människor snabbt i arbete och å andra sidan andra viktiga saker, som att en läkare och en patient förstår varandra.

- **För vissa yrken, framför allt inom sjukvårdsområdet, finns strikt formulerade språkrav för att överhuvudtaget få arbeta inom yrket. Kan vi tänka oss att sänka språkraven för vissa yrkeskategorier och i så fall för vilka?**

Validering av yrkesfolk i vissa branscher

För mer praktiska yrken finns i dag mindre formaliserade system. Ett förslag är att bygga ett system där yrkesfolk validerar. Företagen menar ofta själva att de kan göra saker bättre och snabbare än många myndigheter. Systemet skulle kunna gälla till exempel kockar, bilmekaniker, skönhetsvårdare eller trädgårdsarbetare. För att snabba på processen kan praktikplatsen bli en del i valideringsarbetet.

- **Bör företagen spela en större roll i valideringsarbeten och bör detta i så fall finansieras med allmänna medel?**

Kvinnors etablering på arbetsmarknaden

Kvinnors etablering skiljer sig ofta från mäns etablering. Inte för att den formella processen ser annorlunda ut utan för att kvinnor ofta har andra erfarenheter i bagaget och på grund av olika orsaker ofta har svårare att komma i arbete i Sverige. Till exempel konstaterar Dagens Nyheter att 90 dagar efter avslutat etableringsuppdrag var 19 procent av kvinnorna i arbete eller studier, mot 37 procent av männen. Tidigare siffror från SCB visar att utrikesfödda kvinnor valt vårdnadsbidrag i dubbelt så hög utsträckning som inrikes födda kvinnor. Det finns många sätt att stärka kvinnorna i denna process. Ett sätt som provas nu är att bättre ta tillvara på erfarenheter även utanför yrkeslivet.

- **Hur underlättar vi bäst kvinnors etablering, i synnerhet för dem som saknar formell arbetslivserfarenhet sedan tidigare?**

Bättre förutsättningar för företagande och fler jobb

Fler jobb kan skapas om det blir enklare och billigare att anställa. Det kan innebära att fler dörrar till arbetsmarknaden öppnas för personer som står långt från arbetsmarknaden. Miljöpartiet har nu med sig regeringen på att sänka momsen för mindre reparationstjänster. Sådana förändringar kan skapa en mer cirkulär ekonomi samtidigt som det blir fler nya jobb i de

sektorer som omfattas. Med tanke på att vissa som har flytt till Sverige har en relativt låg utbildningsnivå kan det vara särskilt bra att stimulera arbetstillfällen med lite lägre kunskapskrav.

Miljöpartiet har också länge drivit på för sänkta arbetsgivaravgifter som särskilt gynnar små företag. Ett annat sätt att underlätta företagande är att förenkla och minska antalet regler. Det kan handla om arbetstagarens rättigheter eller miljö- och hälsolagstiftning. Att ta bort eller minska omfattningen av regler kan samtidigt innebära att viktiga principer luckras upp. I ett läge där flera efterfrågar åtgärder för en bättre etablering av nyanlända finns det också flera som förespråkar lägre löner och fler så kallade "enkla jobb".

- **Är sänkta arbetsgivaravgifter riktat till småföretag en fortsatt bra linje?**
- **Bör vi komplettera med andra reformer som gör det billigare att anställa och lättare att driva företag?**
- **Finns det branscher/sektorer som kan vara bra att införa skattelättnader för, i syfte att underlätta etableringen av nyanlända?**

7. Bostäder

Nulägesbeskrivning

Boverket uppskattar att det behövs 460 000 nya bostäder till 2020. I en rapport från november 2015 slår myndigheten fast att cirka 11 000 personer sitter fast på anläggningsboenden i väntan på anvisning till en kommun efter att ha fått uppehållstillstånd. Enligt Migrationsverket i januari 2016 behöver 20 000 nya permanenta boendeplatser skapas för asylsökande under våren 2016.

I dag finns en möjlighet att välja att antingen bo i ett eget boende, så kallat EBO, ofta hos släkt eller vänner, eller att bo i Migrationsverkets anläggningsboenden, så kallat ABO. Om den asylsökande bor i Migrationsverkets anläggningsboenden står Migrationsverket för boendekostnaden. Om den asylsökande bor i eget boende får personen själv stå för boendekostnaden.

Asylsökande har olika alternativ när det kommer till boende

När flyktingar kommer till Sverige och söker asyl hamnar de ofta först på ett ankomstboende. I vissa fall hamnar de först i ett evakueringsboende där de vistas några få dagar innan de placeras på ett anläggningsboende. På grund av det stora behovet av ABO har flera nya konvertibla boenden som efter ett visst antal år kan omvandlas till äldreboende snabbt tagits fram i samverkan med kommuner. Försök pågår också med kommunal drift av ABO tillsammans med utökad samverkan med Migrationsverket för en långsiktigt förbättrad etableringsprocess. Många ABO drivs i privat regi och upphandlas av Migrationsverket.

Om den asylsökande väljer att bosätta sig i eget boende är det den enskilde och inte stat och kommun som planerar boendet under asylperioden. Många känner sig tvungna att hitta ett eget boende både under asylprocessen och efter att de har fått permanent uppehållstillstånd. Det beror dels på att de tvingas vänta så länge på kommunplacering när få kommuner tar emot och dels på grund av att situationen på anläggningsboenden uppfattas ett sämre alternativ.

För 2015 hade cirka 26 procent av de asylsökande bosatta i EBO. Av dem som fått uppehållstillstånd 2015 var cirka 51 procent bosatta i EBO.

Ny anvisningslag för att alla kommuner ska ta ansvar för mottagandet

Enligt den nya anvisningslagen som träder i kraft den 1 mars 2016, är en kommun skyldig att ta emot nyanlända som har anvisats till kommunen.

En anvisning innebär att kommunen ska anses vara den nyanländes bosättningskommun, det vill säga den kommun där personen anses bo. Tidigare har det kravet bara omfattat ensamkommande barn. Reformen är ett sätt att få hela Sverige att ta ansvar för ett bra mottagande.

Kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen

Kommunerna är ansvariga för att planera för bostadsförsörjningen i kommunen genom att ta fram riktlinjer. Riktlinjer ska upprättas och antas varje mandatperiod. De ska grunda sig på en analys av befolkningsutvecklingen och innehålla mål och planerade insatser för bostadsbyggande. De ska också innehålla en beskrivning av hur kommunen har tagit hänsyn till relevanta nationella och regionala mål som är av betydelse för bostadsförsörjningen. Den 1 januari 2014 skärptes lagen om kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen. Trots skärpningen av lagen byggs fortfarande för få bostäder till de grupper som står utan, bland annat nyanlända.

Många tillväxtkommuner har under lång tid hänvisat till brist på bostäder för att inte ta emot nyanlända. Många kommuner har valt att sälja ut hyresrätter och minimera nybyggnation av hyresrätter för att styra den socioekonomiska utvecklingen i kommunen.

Åtgärder för att fler bostäder ska byggas

Alliansregeringen genomförde justeringar i PBL, plan- och bygglagen, för att förenkla plan- och byggprocessen men tog 2007 bort de investeringsbidrag till byggande av hyresrätter som funnits mellan 2001 och 2006. Den rödgröna regeringen har fortsatt arbetet med regelförenklingar men också bland annat infört ett investeringsstöd för byggande av nya hyresrätter. Det är viktigt att komma ihåg att PBL har fungerat bra ända sedan 1970-talet både när det har byggts mycket och när det har byggts lite, vilket talar för att det inte är lagen utan de ekonomiska förutsättningarna som spelar störst roll för hur mycket och vad som byggs. Boverket föreslår nu att exempelvis PBL ska ändras så att regeringen kan göra tidsbegränsade undantag från lagen vid extraordinära händelser som påverkar rikets krisberedskap för att bland annat underlätta att skapa tillfälliga anläggningsboenden.

Boverket föreslår i den rapport om nyanländas boendesituation som presenterades i november 2015^[3], att staten borde kunna fungera som katalysator till att flera bostäder byggs. Detta bland annat genom att tillsätta en långsiktig kommission med mandat att finansiera och initiera projekt för bostadsbyggnad, att allmännyttan i högre utsträckning ska kunna ge förturer till särskilda grupper för att minska den svarta andrahandsuthyrningen och att vissa kommuner ska kunna begränsa att asylsökande fritt ska kunna bosätta sig där.

Regeringens politik på området

- Den 1 mars 2016 börjar en ny lag gälla som ska kunna tvinga en kommun att ta emot nyanlända som har fått uppehållstillstånd. Förslaget innebär att en kommun ska kunna tilldelas ett visst antal personer.
- Från och med den 1 januari 2016 ändrades möjligheten till boende för ensamkommande barn. Förutom HVB-hem och familjehem infördes den nya boendeformen, stödboende, i socialtjänstlagen.
- Regeringen beslutade den 10 december 2015 om anpassade krav på tillfälliga anläggningsboenden. Ett tillfälligt anläggningsboende ska definieras som en byggnad, eller en del av en byggnad, som under en begränsad tid används för boende i förlägningsform inom ramen för Migrationsverkets mottagande.
- Den 14 januari 2016 gick regeringen ut i en debattartikel och bjöd in till dialog om bostadsförsörjningen, i samband med det presenterades ett antal idéer. Till exempel föreslog regeringen att Akademiska Hus skulle få ett utökat uppdrag att bygga studentbostäder och att det statliga bolaget Specialfastigheter också skulle kunna bidra till bostadsförsörjningen, men också att statliga hyresgarantier kan vara en väg framåt.
- I budgeten för 2016 avsattes 2,2 miljarder kronor till investeringsstöd för att bygga små klimatsmarta hyresrätter och studentbostäder och 1,85 miljarder kronor i bonus till de kommuner som bygger mest och samtidigt tar emot nyanlända.
- Regeringen är också överens om att se över möjligheten till statliga hyresgarantier och hur Specialfastigheter och Fortifikationsverket kan bidra till bättre försörjning av asylboenden.
- Regeringen har gett i uppdrag till Statskontoret att bedöma vilka konsekvenser fastighetsförvärv och nybyggnation av anläggningsboenden har för statens finanser. Uppdraget redovisades i maj 2015. Syftet med uppdraget var bland annat att bedöma nya lösningar för att minska de kostnader som i dag är förknippade med tillfälligt anläggningsboende i samband med ett ökat antal asylsökande.

Miljöpartiets politik på området

- Miljöpartiet har under lång tid försvarat asylsökandes rätt att välja eget boende. Att kunna välja var man vill bo är en viktig princip som ska gälla för alla. Personer i eget boende etablerar sig i samhället något bättre än andra.
- I Miljöpartiets partiprogram står att vi värnar hyresrätten och hyressystemet.
- I en riksdagsmotion föreslog Miljöpartiet bland annat införande av boendeersättning för asylsökande i EBO, förbättrad kvalitet på anläggningsboenden och stöd till projekt som syftar till etablering i mindre orter.
- Miljöpartiet föreslog nyligen en ny boendeform, IBO, som skulle innebära att privatpersoner kan erbjuda boenden åt flyktingar för en ersättning om ungefär 2 000

kronor per inneboende och månad. Enligt förslaget skulle kostnaden för mat ligga utanför och bekostas på samma sätt som vid EBO-boenden i dag. IBO skulle kunna få fram fler bostäder snabbt och dessutom bidra till integrationen på ett positivt sätt. Eftersom ansvarig myndighet skulle betala ut pengar till de som hyr ut innebär IBO också att det går att ställa krav på villkoren för boendet på ett sätt som saknas vid EBO.

Diskussionsfrågor

Skärpt ansvar för bostadsförsörjningen

Trots att lagen om kommunernas ansvar för bostadsförsörjningen har skärpts, byggs det fortfarande för få bostäder till de grupper med svag ställning som står utan bostad, bland annat nyanlända. De grupper som av ekonomiska skäl har svårast att få tillgång till bostäder har ökat kraftigt sedan 2006 och i dem ingår många nyanlända. Enligt Boverket finns det i dag 900 000 hushåll i Sverige med så låga inkomster att de har svårt att ha råd med en bostad.

- **Kan vi tänka oss att öka det statliga/regionala ansvaret för planering och bostadsförsörjning till grupper som står utan bostad på bekostnad av det kommunala självstyret/planmonopolet och införa ett skarpare system med statliga ekonomiska morötter och piskor som kopplas till hur väl kommunen klarar av att uppfylla sitt bostadsförsörjningsansvar för samtliga grupper, särskilt för de nyanlända som kommuner har fått sig tilldelade?**

Bättre anläggningsboenden

Samtidigt som det är viktigt att nyanlända inte tvingas bo på anläggningsboenden, utan har rätt att välja eget boende, känner många sig tvungna att bosätta sig själva eftersom det upplevs som värre att bo på anläggningsboende. Anläggningsboenden ligger ofta avsides, är trångbodda och väldigt avskärmade från samhället i övrigt. När en nyanländ får uppehållstillstånd tvingas hen dessutom ofta vänta mycket länge innan hen blir placerad i en kommun. Många tycker att det är för svårt att vänta och hittar då ett boende på egen hand.

- **Hur kan vi förhindra att människor känner sig tvingade att välja eget boende på grund av att de vill bort från anläggningsboenden av olika anledningar?**

Sociala bostäder och allmännyttan

Antalet hyresrätter har minskat och kraven på affärsmässighet inom allmännyttan har ökat genom lagen om allmännyttiga kommunala bostadsföretag. Stora delar av Europa löser sin bostadsförsörjning för svaga grupper på ett annat sätt, ofta genom statligt ägda boenden för svaga grupper, så kallat social housing, och genom större variation i boendestandard och marknadshyror. När vi pratar om sociala bostäder så finns det många olika varianter. För

ögonblicket håller Göteborg på med ett projekt som utmanar det system vi har för hyressättning. I den nya stadsdelen Älvstranden ställer kommunen krav på en viss andel hyresrätter med rimliga hyror i sina markanvisningar^[4]. I Miljöpartiets partiprogram står att vi värnar hyresrätten och hyressystemet. Att ge allmännyttan ett tydligare uppdrag att vara just allmännyttan och skapa verktyg för det är en väg att gå.

- **Vill vi ha kvar det nuvarande systemet med allmännyttan och systemet för hyressättning och förtydliga det eller är vi öppna för att prova nya former av statliga boenden, så kallat social housing?**

ABO, EBO och IBO

Boverket räknar med att drygt 11 000 personer med permanenta uppehållstillstånd är kvar på anläggningsboenden i väntan på att få veta vilken kommun de ska placeras i. Många av dem kommer att välja EBO eftersom de inte orkar vänta på besked.

- **Hur ser boendesituationen ut för asylsökande och nyanlända i din kommun och vad tycker du om Miljöpartiets förslag om att göra det möjligt för privatpersoner att hyra ut boenden till asylsökande och nyanlända?**

8. Skola

Nulägesbeskrivning

Antalet barn och elevkullar har ökat de senaste åren och förväntas öka ytterligare framöver. Det gäller även nyanlända barn och ungdomar i skolålder. Den största andelen nyanlända barn och ungdomar hör till gymnasieskolan, därefter årskurs 7–9. Fördelningen av nyanlända i skolålder mellan olika kommuner och mellan olika skolor är ojäm. Exempelvis tog fyra procent av grundskolenheterna emot en tredjedel av de nyanlända eleverna 2014. Det är också skillnader mellan skolor beroende på vem som är huvudman, exempelvis om det är en kommunal skola eller en friskola.

Kommuner ska erbjuda skolgång inom en månad. Innan en nyanländ tas emot i grundskolan kan kommunen organisera annan skolliknande verksamhet. Barn i förskoleklass, grundskola och grundsärskola ska få börja skolan så snart det är lämpligt med hänsyn till deras personliga förhållanden. Det bör dock ske senast en månad efter ankomsten. Inom två månader efter att en nyanländ elev har börjat grundskolan, ska hens kunskaper kartläggas och årskurs föreslås. Inom fyra månader ska kommuner ha ordnat förskoleplatser åt barn i förskoleålder.

Det är brist på lärare i skolan. Bland annat är bristen på modersmåslärare och lärare som undervisar i svenska som andraspråk stor. Det finns också för få lärare inom matematik och naturvetenskapliga ämnen. För de nyanlända som har lärarkompetens kan det vara svårt att börja jobba som lärare i Sverige, bland annat på grund av att det är svårt att få sin kompetens validerad.

En stor utmaning är de barn som får kort tid i svensk grundskola. De som kommer i högstadieåldern är för gamla för att gå mellanstadiet och på så sätt kunna komma i kapp kunskapsmässigt. I stället får de ett eller två otillräckliga år, med låga förväntningar på sig och utan att nå tillräckliga resultat.

Regeringens politik på området

Generella satsningar

- Generellt satsar regeringen 9,8 miljarder kronor extra som går till kommuner och landsting för insatser kopplade till flyktingsituationen.
- Skolverket har fått i uppdrag att betala ut 200 miljoner kronor för ytterligare stöd till utbildningsverksamheter i de kommuner som då har tagit emot flest nyanlända elever.
- Den så kallade skolschablonen för asylsökande barns skolgång höjs med 50 procent.
- Satsningar genomförs gällande bristyrken och sfi. Kunskapslyftet ska ha 51 000 nya

platser 2019. Attraktiviteten för yrkesutbildning ska öka och det ska bli lättare att kombinera sfi med yrkesvux och andra studier, praktik eller jobb.

- När det gäller fördelning av nyanlända elever ska goda exempel från kommuner som arbetar på ett bra sätt med detta spridas. Det kommer under 2016 en ny lagstiftning som ger friskolor med kö möjlighet att ta emot nyanlända elever.

Satsningar på mer personal i skolan

- För att höja kvaliteten i skolorna ytterligare har kommunerna fått möjlighet att ansöka om statliga bidrag för att kunna anställa fler lärare och övrig skolpersonal, vilket medfört att Skolverket beviljat medel för drygt 4 000 tjänster.
- Genom det så kallade *lärarlönelyftet* satsar regeringen på att stärka läraryrkets attraktivitet. För detta avsätter regeringen 1,5 miljarder kronor hösten 2016 och därefter 3 miljarder kronor årligen.
- Statligt bidrag för att få de bästa lärarna att söka sig till skolor med låga studieresultat.
- För att personer som har viss kompetens så snabbt som möjligt ska få arbete har regeringen infört så kallade snabbspår inom flera branscher och för flera yrken, bland annat för lärare. Det innebär delvis att nyanlända med lärarkompetens så snabbt som möjligt ska kunna börja arbeta.

Likvärdigt mottagande

- För att mottagandet ska bli mer jämlikt ska varje nyanländ elevs kunskaper kartläggas, så att eleven kan få undervisning efter sina egna förutsättningar.
- Skolverket ska genomföra riktade insatser för att ge stöd till skolors personal, bland andra rektorer och modersmålslärare, för att skolor ska kunna erbjuda en utbildning av hög och likvärdig kvalitet.
- Friskolor ska ha samma möjligheter som kommunala skolor att ta emot asylsökande och nyanlända barn.
- Kommuner ska i större utsträckning ha möjlighet att kunna placera elever i andra skolor än de närliggande.

Statlig utredning

- Möjligheten att andra vuxna än lärare ska kunna undervisa i exempelvis modersmål ska ses över.
- På grund av den stora bristen på modersmålslärare ska ökade möjligheter att erbjuda fjärrundervisning i bland annat modersmål utredas.

Kompetenssatsningar

- Regeringen föreslår en fortbildningsinsats för att stärka specialpedagogisk kompetens hos lärare.
- Satsningar på en utbyggd högskola ska resultera i fler lärare och förskollärare.
- Regeringen gör satsningar på att de med särskild kompetens i exempelvis matematik

eller naturvetenskapliga ämnen ska kunna läsa till en kompletterande pedagogisk utbildning, så att de kan utbilda i ämnen där det råder lärarbrist.

- En liknande satsning som ovan görs även för att öka antalet lektorer i sådana ämnen där det i dag råder brist på lektorer.
- Regeringen har lämnat en proposition som ska göra det möjligt för den som läser kompletterande pedagogisk utbildning att samtidigt arbeta med att undervisa i en skola.
- Regeringen satsar medel för att de som har en utländsk utbildning ska kunna gå en kompletterande utbildning, för att så snart som möjligt kunna börja arbeta.
- Processen för att validera kompetens ska effektiviseras.
- För att underlätta nyanländas etablering ges riktade insatser för bättre introduktion till svenska språket, för satsningar på att nyanlända ska kunna börja lära sig svenska från dag ett samt för möjlighet till en mer individanpassad sfi-undervisning. Det ska också vara möjligt att kombinera sfi med jobb, praktik eller annan utbildning.

Miljöpartiets politik på området

Miljöpartiets utbildningspolitik fokuserar på att:

- satsa på varje elevs möjligheter att klara skolan
- ge lärarna bättre arbetsvillkor och högre lön
- ge skolan mer resurser och arbetsro.

Det kan uppnås genom:

- tidiga insatser för att nå kunskapsmålen
- att det ska finnas elevhälsa, specialpedagogik, studie- och yrkesvägledning och bemannade skolbibliotek
- att skolan ska behandla alla lika och arbeta mot mobbning
- att ge alla elever möjlighet att läsa vidare på högskola efter avslutade gymnasiestudier
- att alla gymnasieelever ska få läsa minst ett estetiskt ämne
- att elever ska ha möjlighet att välja den utbildning som passar just dem
- att eventuell vinst ska stanna i skolan
- att locka fler unga att vilja bli lärare genom kompetensutveckling och högre lön
- mindre administration och fler medarbetare i skolan
- att de skolor som har större behov ska få större ekonomiska resurser
- att det ska finnas platser på komvux eller folkhögskola för den som vill läsa in sin gymnasiebehörighet.

Diskussionsfrågor

Skola för alla

Det är svårt för kommuner att utöka skolornas kapacitet i takt med att det kommer fler nyanlända elever – skolsalar och lärare räcker inte till. Svårigheter att hitta lärare i svenska som andraspråk, undervisning i personalrum, bibliotek och andra lokaler är utmaningar som

skolledare brottas med. Det finns många krav i de nuvarande regelverken för skola och förskola som potentiellt gör det svårare för kommunerna att ta emot fler elever. Det kan handla om exempelvis tidsfrister, lokalstandard, kompetenskartläggningar och lärarlegitimationer.

- **Bör kommuner och skolor kunna göra avsteg från sådana regler som införts för att uppnå en jämlik skola med hög kvalitet?**
- **Hur organiserar vi en bra verksamhet för de asylsökande barn som ännu inte fått plats i grundskolan?**

Alla ska klara grundskolan

Många av de barn som har en kort tidigare skolgång i bagaget innan de kommer till Sverige har svårt att klara kunskapskraven i grundskolan. De som på grund av sin ålder har få år kvar i grundskolan har svårt att få behörighet för att studera vidare på gymnasiet.

- **Hur tar vi bättre hand om dem som får alltför kort tid i grundskolan, och därmed löper stor risk att inte klara behörigheten till gymnasiet?**

Lärare åt alla

Bristen på lärare är stor inom flera ämnen och särskilt svår vad gäller svenska som andraspråk och sfi. Regeringen har initierat en mängd åtgärder för att få fler lärare att arbeta, utbildas och kunna tillgodose det ökade behovet av bland annat undervisning i svenska och andra språk.

- **Finns det förslag på fler åtgärder som skulle kunna möta det ökade behovet av behöriga och legitimerade lärare och övrig personal med viss kompetens, eller förslag som underlättar att kombinera utbildning och arbete?**

En jämlik skola

Svensk skola har sedan lång tid tillbaka blivit mer ojämlik och Miljöpartiet strävar efter att skolan ska behandla alla lika. OECD riktade i sin rapport 2015 kritik mot den ökade ojämlikheten. Socioekonomisk differentiering av skolpengen, det vill säga att skolor med större behov får mer pengar, är ett verktyg som kommuner använder för att rikta resurser till de grupper av elever som behöver det mest.

- **Som del i att nå en jämlik skola och en jämnare fördelning av nyanlända i kommuner och skolor – hur skulle skolor kunna få en mer blandad elevgrupp utifrån olika socioekonomiska förutsättningar?**

9. Landsbygdens möjligheter och särskilda utmaningar

Nulägesbeskrivning

Många nyanlända kommer till kommuner utanför större städer. Utmaningarna för nyanlända att etablera sig på landsbygden kan vara större än i tätorter och städer. Det kan vara svårt att få jobb, det kan finnas negativa attityder samt brist på mötesplatser, kommunikationer och hyresbostäder. De flesta asylsökande har inte råd att köpa bil. Kostnaden för att använda kollektivtrafiken, som man ofta är beroende av på landsbygden, kan vara relativt stor. Körkort är en förutsättning för att bo på stora delar av landsbygden. Därför är det viktigt att det finns en möjlighet att göra den teoretiska delen av körkortsutbildningen på sitt hemspråk.

Å andra sidan finns en enorm potential för lyckad etablering i landsbygdskommunerna. En viktig förutsättning för att komma in i samhället är att ha sociala nätverk. På mindre orter kan det vara lättare att skapa band till den lokala befolkningen vilket kan bidra till att nyanlända på mindre orter snabbare lär sig svenska. Ideella föreningar har visat sig vara viktiga brobyggare för att underlätta nätverksbyggande och informationsutbyte mellan myndigheter och utrikesfödda på landsbygden. Det kan vara värdefullt att kartlägga organisationer som kan vara en resurs för etableringen.

Omflyttningen från land till stad var som störst mellan 1940-talet och 1970-talet och är nu i stort avslutad^[5]. Urbaniseringsgraden, som är ett mått på hur stor andel av befolkningen som bor i tätorter, ökar dock. Invandringen, tillsammans med det stora antalet födda i tätorterna, bidrar till urbaniseringen och driver på befolkningsökningen i städerna. De största flyttströmmarna från landsbygden går till tätorter med mindre än 100 000 invånare. Under perioden 2000–2010 flyttade fler från en större stad till landsbygden än tvärtom.

Boende på landsbygden

Bostadssituationen ser olika ut i olika delar av landet. I många landsbygdskommuner finns ett överskott på bostäder. I andra mindre kommuner råder i stället brist på bostäder.

Relativt få asylsökande väljer att bosätta sig på egen hand i mindre kommuner^[6]. Nyanlända har ofta inte råd att köpa en bostad och det finns en brist på hyreslägenheter på landsbygden. För att öka antalet hyresrätter på landsbygden kan ett alternativ vara att införa kreditgarantier som gör det mindre ekonomiskt riskfyllt att bygga hyreslägenheter på landsbygden.

Jobb inom gröna näringar och småföretagande

Andelen egna företagare är högre bland utrikesfödda än bland övriga delar av befolkningen i Sverige. Andelen utrikesfödda företagare inom de gröna näringarna är dock mycket låg. I tätortskommuner drivs en betydligt högre andel av företagen av personer med utländsk bakgrund än motsvarande siffra i glesbygdskommuner.

Många av de utrikesfödda som arbetar inom de gröna näringarna har tillfälliga säsongsarbeten. Det finns utrikesfödda som driver företag inom olika delar av livsmedelskedjan men få är verksamma i primärproduktionen, det vill säga produktion av varor från naturen och jorden. Det finns en stor potential att skapa nya jobb på landsbygden framför allt inom turism, service och småskalig tillverkning/förädling av produkter.

Få med utrikesbakgrund söker till naturbruksskolor. Att hålla naturbruksutbildningar för utrikesfödda kan vara en viktig insats som i dag saknas. Ett lyckosamt pilotprojekt – Grön framtid – genomfördes i samarbete mellan LRF, en folkhögskola och ett naturbruksgymnasium i syfte att öka integrationen på landsbygden. Många av deltagarna har efter utbildningen fått arbete inom de gröna näringarna.

Integrationsinsatser inom landsbygdsprogrammet

Landsbygdsprogrammet består av stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden bland annat för att stödja småföretagandet på landsbygden. En av målsättningarna med landsbygdsprogrammet är integration och att öka tilldelningen av resurser från programmen till utrikesfödda. Det finns delar inom landsbygdsprogrammet som kan innefatta integrationsprojekt. En mycket liten andel av stöden inom landsbygdsprogrammet har gått till utrikesfödda under 2007–2013^[2].

Regeringens politik på området

- **Jobb i de gröna näringarna**

I Sverige finns över 250 000 lant- och skogsbruksföretag. Många av dessa är små företag med en ansträngd ekonomi. Samtidigt har de ofta behov av arbetskraft och stora boendeytor och lediga rum. Arbetsförmedlingen, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet, SLU, ska utreda vilka insatser som behövs under de närmaste åren för att behovet av arbetskraft ska kunna fyllas. Skogsstyrelsen ska också med hjälp av Arbetsförmedlingen och SLU leda ett pilotprojekt för att främja anställningar i de gröna näringarna för nyanlända.

- **Uppdrag till Lantbrukarnas riksförbund (LRF)**

Regeringen har beslutat att ge resurser till LRF för att genomföra en förstudie om landets bönder kan erbjuda praktikplatser och boende till nyanlända flyktingar. Lant- och skogsbrukarna ska genom etableringsuppdraget få stöd att ta emot flyktingarna. Flyktingar får möjlighet till sysselsättning och att lära sig språket. Migrationsverket har getts i uppdrag att tillsammans med LRF utforma ett program för att ge asylsökande möjlighet att bo och praktisera på lant- eller skogsbruk.

- **RUT-avdrag för trädgårdsarbete**

RUT-avdraget har utvidgats till att omfatta trädgårdsarbete. RUT-avdraget för trädgårdsarbete kan vara särskilt gynnsamt för landsbygden. Många utrikesfödda är aktiva inom trädgårdsnäringen, vilket gör att utvidgningen av RUT särskilt kan gynna denna grupp.

- **Ökad satsning till civilsamhället för etablering av nyanlända**

Ideella föreningar har visats sig vara mycket betydelsefulla för integration på landsbygden. Det är lätt att mötas runt en gemensam sysselsättning och ett gemensamt intresse. Skolor, föreningslivet och idrottsrörelsen gör stora insatser genom olika arrangemang riktade mot nyanlända och då särskilt barn och ungdomar.

- **Förslag om halverad moms på reparation**

Det kan finnas ett särskilt behov av reparationer av lantbruksmaskiner med mera på landsbygden. En halverad moms på reparationer kan av det skälet leda till fler jobb på landsbygden.

Miljöpartiets politik på området

- De insatser för integrationen som hittills har beslutats av regeringen (se ovan) och som har potential att stärka integrationen på landsbygden är Miljöpartiets politik.
- På landsbygden finns många småföretagare. Därför är en politik som underlättar för småföretagare särskilt gynnsam för landsbygden. Sänkt arbetsgivaravgift för småföretagare och slopat sjuklöneansvar är två exempel på politik som Miljöpartiet driver.
- Enligt den statliga utredningen "Mångfald som möjlighet" finns en särskild potential för utrikesfödda inom turism och lokal tillverkning. Miljöpartiets politik främjar ekoturism och lokalt mathantverk. Vi vill till exempel införa sänkt moms på naturguidningar för att stimulera besöksnäringen.
- Inom landsbygdsprogrammet finns insatser för att stärka småföretagandet på landsbygden. Det finns också särskilda integrationsåtgärder. Miljöpartiet vill generellt öka medlen till landsbygdsprogrammet.

Diskussionsfrågor

Ökat antal nyanlända företagare

Andelen egna företagare är högre bland utrikesfödda än bland övriga delar av befolkningen i Sverige. Andelen utrikesfödda företagare inom de gröna näringarna är dock mycket låg. Undersökningar visar att företagare inom de gröna näringarna har en mer positiv attityd till invandrare än allmänheten. Det finns i dagsläget få sökande med utrikesbakgrund till naturbruksskolor.

- **Hur kan småföretagande bland nyanlända främjas på landsbygden?**
- **Till exempel inom de gröna näringarna?**

Fler nyanlända på landet

En stor del av mottagandet av nyanlända sker i dag i kommuner utanför storstadsregionerna. Där finns ofta bättre tillgång till bostäder, men sämre jobbmöjligheter. För att förbättra etableringen där kan det vara bra att se över möjligheter att stimulera branscher som i stor utsträckning finns på landsbygden genom olika skatteregler.

- **Finns det branscher/sektorer som det kan vara bra att införa skattelättnader för i syfte att underlätta etableringen av nyanlända både i allmänheten och med fokus på företagande på landsbygden?**

Bo på landet

Även om bostadsbristen är högre i staden så finns brist på bostäder även på landsbygden. Många landsbygdskommuner har till exempel problem med bostadsfinansiering och svårt att erbjuda billiga hyresrätter.

- **Hur kan vi underlätta boende för nyanlända på landsbygden?**

10. Antirasism och social sammanhållning

Nulägesbeskrivning

I april 2015 genomfördes en enkätundersökning bland Miljöpartiets gruppledare, regionordförande och kommunalråd för att ta reda på hur den lokala problembilden med rasism och intolerans såg ut runt om i landet. Enkäten ville också ta reda på vad Miljöpartiet bedriver lokalt för att motverka detta. Resultatet var en larmrapport om växande intolerans och rasism, i synnerhet riktad mot asylsökande, nyanlända och fattiga EU-migranter. Svaren vittnade om moskéer som klottrats ner med rasistiska budskap, protester mot öppnandet av boenden för ensamkommande flyktingbarn, svårigheter för romska och muslimska föreningar att hyra möteslokaler, framväxt av rasistiska och nazistiska organisationer och attentat mot asylboenden och lokaltidningar. Många av de som svarat på enkäten uttryckte stor oro för ett växande stöd för Sverigedemokraterna.

Samtidigt var enkätsvaren också fulla av goda exempel på det engagemang som finns lokalt för att motverka rasism och värna öppenhet och mänskliga rättigheter. Det handlar om kommuner som har ordnat möteslokaler för muslimska föreningar, tagit fram strategiplaner för ökad mångfald i kommunens rekryteringar, infört lokala stipendier för arbete mot rasism och diskriminering, tagit initiativ till samarbeten med civilsamhälle och näringsliv samt om engagemang för nyanlända genom till exempel språkcirklar, matlagningsträffar och fadderverksamhet.

Sedan enkäten genomfördes har mycket hänt. Vi har upplevt en dramatisk ökning av antalet asylsökande som söker skydd i Sverige, planerade och befintliga asylboenden har satts i brand och rasistiskt våld och hatbrott har haft dödlig utgång, såsom skolattacken i Trollhättan där offren valdes ut utifrån deras hudfärg. Parallellt med detta har det skett en politisk utveckling bland partierna i Sveriges riksdag där allt fler förespråkar en mer restriktiv flyktingpolitik. Miljöpartiet har i regeringen varit med och fattat beslut som tillfälligt gör det svårare för människor på flykt att söka asyl eller återförenas med sin familj i Sverige. I samhällsdebatten är det nu många som uttrycker oro över vilka värderingar de nyanlända har med sig och om det kan komma att påverka till exempel jämställdheten och kvinnosynen i Sverige. Denna händelseutveckling sätter frågorna i ett nytt ljus och det antirasistiska arbetet är kanske viktigare än på mycket länge.

Attityder i samhället

Om man tittar på attitydundersökningar är Sverige det land i EU där invånarna är mest positiva till invandring. Enligt Eurobarometern (2015) ser 72 procent av de tillfrågade svenskarna ganska eller mycket positivt på utomeuropeisk invandring och flera opinionsundersökningar visar också att svenskarna har blivit mer positiva till flyktingmottagande över tid. Det är

betydligt fler svenskar som oroar sig för växande främlingsfientlighet än för invandring (SOM-institutet 2014). Dock har mätningar de senaste månaderna visat att den grupp som vill ta emot färre flyktingar växer. Enligt en del mätningar är den nu lika stor som den grupp som vill behålla mottagandet på dagens nivå eller ta emot fler (SvD/Sifo november 2015).

Kultur- och demokratiminister Alice Bah Kuhnke har under hösten bjudit in till flera dialoger med civilsamhället om hur rasism, diskriminering och hatbrott tar sig i uttryck och drabbar människor i Sverige i dag och vilka åtgärder som behövs på längre sikt. Det står klart att många grupper möter hat och diskriminering i sin vardag som begränsar deras liv. Många beskriver hur problemen dessutom tilltar – att rasismen tar sig allt grövre uttryck och påverkar människor mer och mer. Samtidigt är det många som sluter upp och visar sitt stöd för dem som utsätts för rasism.

De samtal som Miljöpartiet i regeringsställning har fört med olika grupper visar tydligt att mycket mer behöver göras för att motverka rasismen. Mot bakgrund av detta har Alice Bah Kuhnke meddelat att regeringen kommer att ta fram en nationell handlingsplan mot rasism och hatbrott under 2016. Strategin kommer att omfatta insatser mot olika former av rasism och fientligheter – däribland afrofobi, antisemitism, antiziganism, homofobi, islamofobi/antimuslism, transfobi och rasism mot samer.

Kultur- och föreningsliv som mötesplats

Kulturlivet utgör en mötesplats som spänner över nationsgränser, samhällsåskådningar och generationer. Genom kulturen sker nya möten och relationer uppstår mellan människor. På kulturens arenor möts olika perspektiv som skapar förutsättningar för samförstånd, tillit och respekt. Därför är möjligheten att få ta del av och utöva kultur avgörande för att motsättningar mellan människor ska kunna minska.

Idrott och friluftsliv erbjuder på samma sätt som kulturlivet många möjligheter till möten, språkträning och kontakter. Därför är möjligheten att ta del av kultur och fritidsaktiviteter en viktig del av etableringen. Det är lätt att mötas runt en gemensam sysselsättning och ett gemensamt intresse. Skolor, föreningslivet och idrottsrörelsen gör stora insatser genom olika arrangemang riktade mot nyanlända och då särskilt barn och ungdomar. Läxstugor, språkcaféer, stickklubbar och fadderverksamheter är exempel på verksamheter som pågår på många ställen i landet. Öppna träningstider, prova på-sport och kulturaktiviteter är andra exempel.

Regeringens politik på området

- Arbetet mot diskriminering har kraftigt förstärkts genom att regeringen har ökat de ekonomiska anslagen till diskrimineringsombudsmannen, antidiskrimineringsbyråerna, hbtq-rörelsen, funktionshinderrörelsen och arbetet mot rasism.
- En oberoende MR-institution ska inrättas för att granska hur Sverige uppfyller våra internationella åtaganden vad gäller arbetet med mänskliga rättigheter.

- Forum för levande historia har fått i uppdrag att under 2015–2017 genomföra en stor utbildningssatsning om olika former av rasism och intolerans i historien och i dag.
- Diskrimineringsombudsmannen har fått i uppdrag att utveckla och intensifiera arbetet mot främlingsfientlighet och liknande former av intolerans och följa upp insatser under 2014–2017.
- Skolverket har fått i uppdrag att genomföra kunskapshöjande insatser i skolan om främlingsfientlighet och liknande former av intolerans under 2014–2017. Skolverket ska också utbilda skolpersonal i dessa frågor och ta fram material till stöd i frågor om främlingsfientlighet och intolerans. Särskilda insatser ska riktas till huvudmän och skolor för att bland annat utveckla arbetet med skolans värdegrund, avseende bland annat mänskliga rättigheter, trygghet, förståelse för andra människor och arbetet mot diskriminering och kränkande behandling.
- Kommissionen mot antiziganism har fått ökade resurser för att sprida utbildningsmaterial om antiziganism och det offentliga Sveriges agerande gentemot romer under 1900-talet utifrån den vitbok som togs fram under den förra regeringen.
- Flera insatser för att motverka hatbrott genomförs. Polisen har beslutat att det ska finnas särskilda hatbrottsgrupper i de tre storstadsregionerna och att det även i övriga landet ska finnas förmåga att lösa motsvarande uppgifter. Samtidigt utbildas polis, åklagare och domare i hatbrottsproblematiken och förebyggande insatser för att motverka hatbrott genomförs i många kommuner i samverkan med polismyndigheten, skolor, ideella organisationer och företag.
- Satsningar genomförs för att förstärka det förebyggande arbetet för att värna demokratin mot våldsbejakande extremism. Mona Sahlin är nationell samordnare med uppdrag att förbättra samverkan mellan myndigheter, kommuner och organisationer på nationell, regional och lokal nivå. Hon ska även arbeta för att kunskapen om våldsbejakande extremism ökar och att förebyggande metoder utvecklas. Regeringen har under 2015 fördubblat samordnarens resurser.
- Statens medieråd har fått i uppdrag att förlänga och utveckla kampanjen No hate speech movement, Europarådets kampanj för att höja barn och ungdomars kunskap om främlingsfientlighet, sexism och annan intolerans. Kampanjen kommer nu också att omfatta insatser för att stärka barns och ungas medie- och informationskunnighet och därigenom göra det lättare för dem att stå emot rasistiska budskap på internet eller i sociala medier.
- Regeringen har beslutat att fördela 200 miljoner kronor att användas under 2016 till det civila samhällets organisationer, studieförbunden och idrottsrörelsen i arbetet med flyktingsituationen. Resurserna ska användas för att ta tillvara på frivilligt engagemang, skapa uthållighet i engagemanget samt gynna samverkan och samordning mellan organisationer.

Miljöpartiets politik på områden

- Satsa på antidiskrimineringsbyråer så att fler kan få hjälp vid diskriminering.
- Inför automatisk rätt till svenskt medborgarskap för alla barn som föds i Sverige och stadigvarande bor här.
- Säkerställ att alla barn har tillgång till kommunal musik- och kulturskola.
- Stärk den regionala kulturen för att skapa mötesplatser och dialog i hela landet.
- Verka för blandade bostadsområden och stadsplanering för att undvika segregation.

Diskussionsfrågor

Antirasism på lokal nivå

Många studier visar att den största potentialen i det antirasistiska arbetet finns på den lokala nivån. Rasism innebär konkreta problem för det lokala samhället och möts bäst av lokal organisering. Av den enkät som Miljöpartiet genomförde bland gruppledare, regionordförande och kommunalråd i partiet för snart ett år sedan framgår det att det finns ett starkt engagemang i antirasistiska frågor i många lokalavdelningar samtidigt som det finns både möjligheter och en vilja att fördjupa det lokala arbetet. I enkäten framgår också att man önskar stöd från riksorganisationen med att utforma antirasistisk politik, kunskapsmaterial och utbildning i antirasistiska frågor. Utifrån dessa önskemål jobbar partistyrelsen med att ta fram en projektplan för att stärka partiet lokalt i antirasistisk opinionsbildning och sakpolitik för att hämma grogrunden för rasism.

- **Hur kan Miljöpartiet stärka sitt lokala antirasistiska arbete och vad behövs för att det ska vara möjligt?**
- **Överensstämmer ovanstående önskemål med de behov som finns på lokal nivå i dag, eller har den utveckling som skett under det året förändrat behovet av stöd från riksorganisationen?**

Antirasistisk strategi och retorik

I Miljöpartiets gröna ideologi är det antirasistiska arbetet i Sverige inte begränsat till att enbart omfatta de personer som lever här med medborgarskap eller uppehållstillstånd, utan det inkluderar även asylsökande och papperslösa. Det antirasistiska arbetet är tätt förknippat med den förda migrationspolitiken, dels eftersom våra motståndare försöker styra debatten från problem med rasism till problem som påstås vara förknippade med migration, och dels eftersom en restriktiv migrationspolitik misstänkliggör människor och på så sätt underblåser rasistiska strömningar. Här har Miljöpartiet haft en mycket tydlig strategisk och kommunikativ linje om att rasism och främlingsfientlighet bäst bemöts med ökad öppenhet. Därför är det viktigt att de etablerade partierna fokuserar på att genomföra förändringar som bidrar till en mer öppen och

human migrationspolitik, snarare än att börja ta steg på vägen mot en mer restriktiv politik. Denna strategi har Miljöpartiet nu brutit mot genom de tillfälliga lagar som regeringen beslutat att införa under en begränsad period. Beslutet är ett politiskt bakslag för Miljöpartiet och beror inte på att partiet har ändrat uppfattning ideologiskt.

- **Hur kan vi framöver utforma en linje för vårt strategiska och kommunikativa arbete på ett sätt som överensstämmer med vår ideologiska ståndpunkt men samtidigt framstår som trovärdig?**

Motverka polarisering

Polariseringen mellan olika grupper är påtaglig. Ett öppet samhälle där vi känner tillit till varandra och där den lokala demokratin fungerar väl är viktiga komponenter för ett välfungerande och högt flyktingmottagande. I dag hämtar olika grupper sin information från olika platser och många vittnar om ett bristande demokratiskt samtal. Det finns dessutom stora skillnader i valdeltagande mellan olika grupper. I den rådande flyktingsituationen finns en risk att klyftan mellan de som har makt och de som inte har det växer. Det finns också en risk i ökad polarisering beroende på hur man ser på migrationspolitiken och huruvida Sverige som land ska vara öppet eller inte.

- **Vilka strategier kan vi anta för att motverka denna polarisering?**
- **Når vi alla grupper genom samma budskap och samma insatser?**
- **Hur kan vi skapa en beredskap i alla landets kommuner för att involvera och inkludera de nyanlända i samhällsdiskussionen och det demokratiska systemet?**

Stötta civilsamhällets arbete

Sverige har ett av världens starkaste civilsamhällen. Enligt Ersta Sköndals högskolas befolkningsstudie deltar 53 procent av befolkningen i ideella verksamheter och den tid man lägger ned ökar. I höstas, när väldigt många människor kom till Sverige för att söka asyl och väldigt många åkte igenom vårt land för att söka asyl i våra grannländer, var det ovärderligt att så många ställde upp och mötte dem som kom på tågstationerna, skaffade fram varma kläder, madrasser och sovsäckar. Läget var stundtals väldigt ansträngt men hade varit så mycket värre om inte alla dessa människor använt sin tid och sin kraft för att hjälpa till.

- **Hur hjälper vi civilsamhället att hjälpa till med mottagande och etablering på bästa sätt?**
- **Vilka sätt att hjälpa civilsamhället finns, annat än att bidra med pengar?**

Kultur- och föreningsliv som mötesplats

Tillgången till kultur och fritidsaktiviteter för nyanlända och ensamkommande barn är viktig för både språkträning och gemenskap. Bibliotek, kulturhus, natur och idrottsanläggningar kan fungera som viktiga nav i etableringen.

- **Vilka insatser gör ni inom kultur- och fritidsområdet och vilka initiativ ser ni som de mest lyckade för att minska rasism och öka kontaktytorna mellan gamla och nyinflyttade orsbor?**

Bilaga 1. Regeringens nya förslag i migrationspolitiken

Den blocköverskridande överenskommelsen

Den 23 oktober 2015 presenterade regeringen tillsammans med Moderaterna, Centerpartiet, Folkpartiet liberalerna och Kristdemokraterna en överenskommelse om ett antal insatser med anledning av flyktingkrisen. Överenskommelsen innehöll bland annat följande punkter:

Korta handläggningstiden för asylansökan

Migrationsverket ges i uppdrag att redovisa en plan för åtgärder på kort och lång sikt i syfte att förkorta handläggningstiderna i asylprövningen. Planen ska bland annat redogöra för möjligheten att sortera ut ansökningar från asylsökande som generellt sett beviljas uppehållstillstånd, till exempel asylsökande från Syrien och Eritrea, och behandla dessa i ett särskilt snabbspår. Dessutom ska resultatet från EU-förhandlingarna om snabbare avslag för ”ogrundade ansökningar” och ansökningar från säkra länder implementeras i Sverige.

Skapa utrymme för fler asylsökande på anläggningsboende

Rätten till dagersättning för vuxna utan barn tas bort efter beslut om av- eller utvisning vunnit laga kraft. Denna grupp ska inte heller längre ha rätt att bo kvar i anläggningsboende när fristen i av- eller utvisningsbeslutet att lämna landet har löpt ut. Det ska dock finnas en ventil för den som inte kan avvisas/utvisas. Vidare ska en person som beviljats uppehållstillstånd inte kunna tacka nej till en erbjuden kommunanvisning och bo kvar på anläggningsboendet.

Ökat försörjningskrav för anhöriginvandring vid nyetablerade relationer

Det undantag från försörjningskrav som tidigare funnits för svenska medborgare, medborgare i en annan EES-stat eller Schweiz och för dem som bott i Sverige i mer än fyra år tas bort. Det innebär att även personer i dessa grupper kommer att behöva uppfylla försörjningskravet när de vill ta hit en anhörig i en så kallad nyetablerad relation.

Tillfälligt uppehållstillstånd blir huvudregel under en begränsad tid

Enligt denna första överenskommelse skulle kvotflyktingar, ensamkommande barn och barnfamiljer undantas från den huvudregel om tillfälliga uppehållstillstånd som skulle gälla i tre år. Rätten till familjeåterförening skulle omfatta även personer med tillfälliga uppehållstillstånd. Denna del av överenskommelsen blev senare inaktuell i och med regeringens nya politik.

Sverige begär att vara med i omfördelningen av asylsökande inom EU

EU har beslutat om att under två år omfördela 120 000 personer i behov av skydd från i första hand Italien och Grekland till övriga EU-länder. Beslutet möjliggör även för andra

medlemsstater att ingå i omfördelningen under vissa förutsättningar och Sverige har nu ansökt om att bli ett sådant land som asylsökande kan omfördelas från.

Utredning om lagliga vägar

En utredning tillsätts om lagliga vägar för att söka asyl i EU. Utredningen ska bland annat titta på möjligheten att införa humanitära visum.

Ökat mottagande av kvotflyktingar

Sverige ska successivt öka antalet kvotflyktingar från dagens 1 900 till 5 000 personer.

Översyn ensamkommande barn

Situationen för placering och hantering av ensamkommande barn ska löpande ses över och omfatta socialtjänst, Migrationsverket, gode män, tolkar, etcetera.

Regeringens överenskommelse

Den 24 november meddelade regeringen att man har för avsikt att vidta ytterligare åtgärder under en treårsperiod för att anpassa asylreglerna till miniminivån i EU, i syfte att fler ska välja att söka asyl i andra EU-länder. Lagen gäller för alla som får sin asylansökan prövad under denna period, oavsett om de sökte asyl före eller efter att lagen börjar gälla. Undantaget är ensamkommande barn och barnfamiljer som sökte asyl senast den 24 november 2015 och som fortfarande vistas i Sverige, förutsatt att barnet vid beslutstillfället fortfarande är under 18 år. Dessa ska prövas enligt de vanliga reglerna. I den tillfälliga lagen ingår bland annat följande åtgärder:

Tillfälliga uppehållstillstånd för alla utom kvotflyktingar

Inget undantag görs för ensamkommande barn och barnfamiljer. När det tillfälliga uppehållstillståndet går ut ska det vara möjligt att bevilja permanent uppehållstillstånd om personen har inkomst från ett arbete eller en näringsverksamhet som det går att försörja sig på.

Begränsningar i rätten till anhöriginvandring

Flyktingar med tidsbegränsade uppehållstillstånd (det vill säga alla utom kvotflyktingar) ska bara ha rätt att återförenas med sin kärnfamilj. För gifta par krävs det att båda parter är minst 21 år för att ha rätt till familjeåterförening. Det kommer dessutom för samtliga i denna grupp att ställas försörjningskrav, undantaget om ansökan sker under de tre första månaderna efter att flyktingstatus beviljats. Personer som fått uppehållstillstånd som alternativt skyddsbehövande (en majoritet av de skyddsbehövande som beviljas uppehållstillstånd i dag) ska inte ha rätt att återförenas med varken partner eller barn i Sverige.

Skärpta försörjningskrav

Försörjningskravet utvidgas till att omfatta även ett krav på att ska kunna försörja den familjemedlem som kommer hit. I dag innebär kravet enbart att man ska kunna försörja sig själv.

Uppehållstillstånd ska inte beviljas till ”övriga skyddsbehövande”

Det är endast ett fåtal personer som beviljas uppehållstillstånd på denna grund i dag och det finns ingen motsvarande grund för uppehållstillstånd i EU-rätten.

Möjligheten att få uppehållstillstånd på grund av synnerligen eller särskilt ömmande omständigheter ändras

Bestämmelsen om uppehållstillstånd på grund av synnerligen/särskilt ömmande omständigheter ska ersättas av en bestämmelse som medger att uppehållstillstånd kan beviljas av humanitära skäl i vissa mycket begränsade undantagsfall.

Regeringens överenskommelse innehöll dessutom några ytterligare åtgärder som regleras separat från den tillfälliga lagen:

ID-kontroller på samtliga kollektiva transportsätt till Sverige

Den 4 januari 2016 infördes ID-kontroller på bussar, tåg och passagerarfartyg vid resor till Sverige från utlandet. Beslutet gäller i sex månader, men kan förlängas eller upphävas tidigare av regeringen.

Permanent omfördelningssystem inom EU

Regeringen är överens om att arbeta inom EU för att Dublinförordningen ska göras om och ersättas med ett nytt permanent omfördelningssystem där alla länder tar ett gemensamt ansvar för flyktingmottagandet. Detta utan att göra avkall på den individuella asylprövningen.

Medicinsk åldersbestämning

Medicinsk åldersbestämning av asylsökande ska införas.

Ökat humanitärt bistånd

Stödet till det humanitära biståndet för bland annat UNHCR:s arbete i Syriens närområde ökas med 800 miljoner kronor.

Kapacitetshöjande åtgärder

I överenskommelsen ingick också en rad åtgärder för att höja kapaciteten i mottagningssystemet. Dessa beskrivs i underlaget under varje politikområde under rubriken “regeringens politik på området”. Åtgärderna beskrivs också övergripande i regeringens DN-debattartikel^[8] på temat.

Fotnoter

- [1] DN Debatt 2016-01-20 "Begränsa välfärden för de med tillfälliga uppehållstillstånd".
<http://www.dn.se/debatt/begransa-valfarden-for-de-med-tillfalliga-uppehallstillstand/>
- [2] Socialstyrelsen (2015) Psykisk ohälsa hos asylsökande och nyanlända migranter – ett kunskapsunderlag för primärvården.
<https://www.socialstyrelsen.se/Lists/Artikelkatalog/Attachments/19664/2015-1-19.pdf>
- [3] Boverket (2015), slutrapport: Boendesituationen för nyanlända, 2015:40.
<http://www.boverket.se/globalassets/publikationer/dokument/2015/boendesituationen-for-ny-anlanda.pdf>
- [4] Fastighetstidningen 2014-12-15 "Göteborg testar social housing".
<http://fastighetstidningen.se/goteborg-testar-social-housing/>
- [5] SCB 2015-03-03 "Urbanisering - från land till stad".
<http://www.scb.se/sv/Hitta-statistik/Artiklar/Urbanisering--fran-land-till-stad/>
- [6] Boverket (2015), slutrapport: Boendesituationen för nyanlända, 2015:40.
- [7] Länsstyrelsen i Stockholm (2015). Hur arbetar vi systematiskt med ett integrationsperspektiv i landsbygdsutveckling?
<http://www.lansstyrelsen.se/stockholm/SiteCollectionDocuments/Sv/publikationer/2015/R2015-1-systematiskt-integrationsperspektiv-i-landsbygdsutveckling-2.pdf>
- [8] DN Debatt 2016-01-24 "Så ska regeringen förbättra nyanländas etablering".
<http://www.dn.se/debatt/sa-ska-regeringen-forbatta-de-nyanlandas-etablering/>